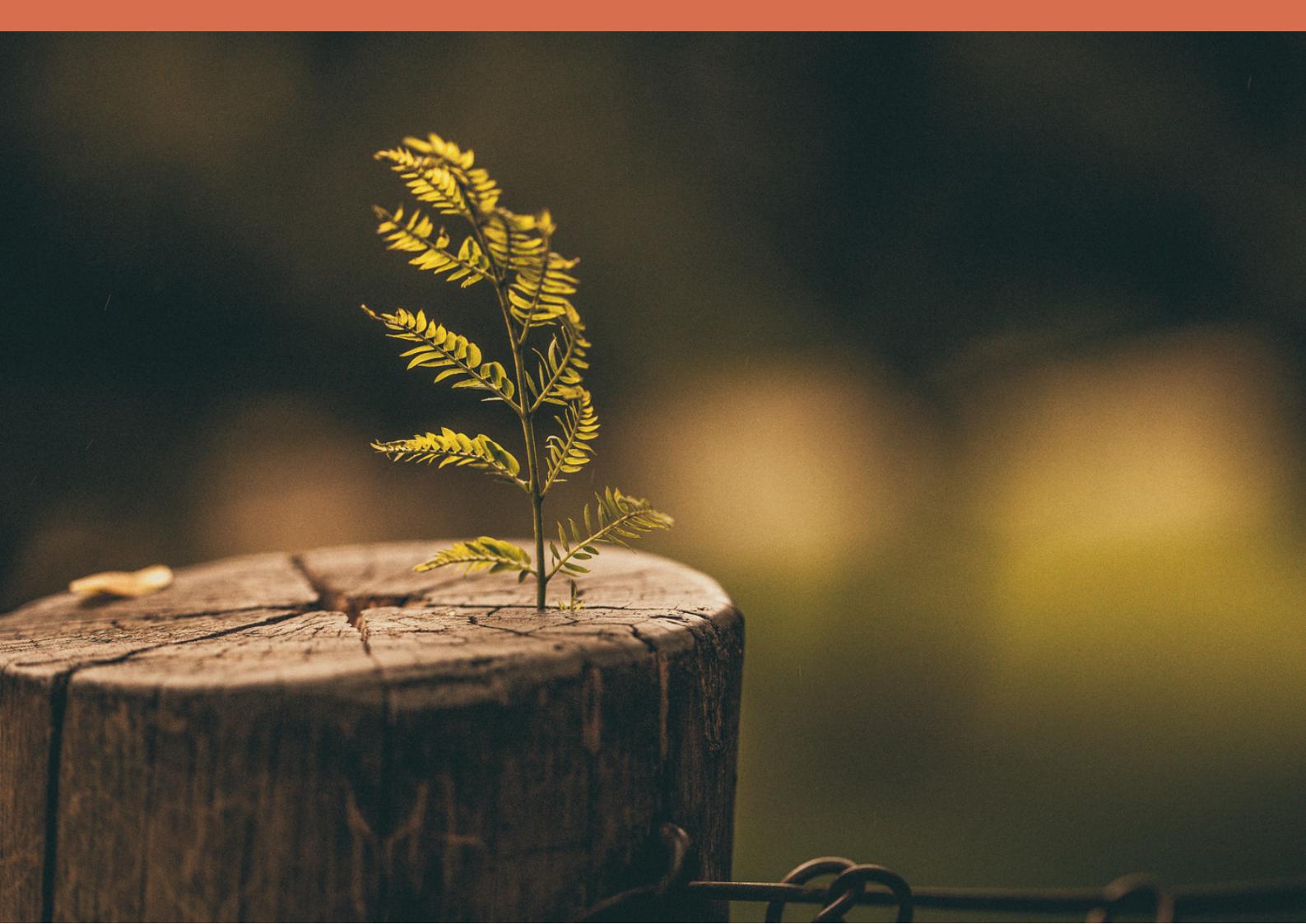

PRIRUČNIK ZA STRUČNJAKE

koji rade s mladima iz alternativne skrbi u procesu izlaska i
nakon izlaska iz skrbi

PRAKTIČNI PRIRUČNIK

za stručnjake koji rade s mladima iz alternativne skrbi u
procesu izlaska i nakon izlaska iz skrbi

Uredništvo

Priručnik je nastao
unutar programskog
područja "Socijalno
uključivanje"

Izdavač:

Udruga "Igra" za pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psihosocijalno-pedagoške pomoći

Autorice:

Ivona Zelenika, mag. paed. soc.

Ivona Dundović, mag. paed. soc.

Urednice:

Mirna Gajski Jolić, prof.soc.pedagog i geštalt psihoterapeut

Katarina Vuk, mag. soc. rada

Fotografije:

arhiva udruge Igra

Zagreb, kolovoz 2022.

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost udruge "Igra" za pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psihosocijalno-pedagoške pomoći.

Ovu publikaciju sufinancira Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.

SADRŽAJ

-
- 01** Uvod
 - 02** Pojam socijalne isključenosti
 - 03** Tko su mladi iz alternativne skrbi
 - 04** Izvanobiteljska skrb
 - 05** Zakonski okviri
 - 06** Obrada dobivenih rezultata istraživanja
 - 07** Radni materijali
 - 08** Umjesto zaključka

01 UVOD

O PROGRAMU

Ovaj je priručnik jedna od aktivnosti u sklopu trogodišnjeg programa - Centar za mlade iz alternativne skrbi, koji je financiran od strane Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u razdoblju 2020. - 2023. godine.

Program je usmjeren na jačanje kapaciteta za samostalan život i smanjenje rizika od beskućništva, uključivanje u život zajednice i razvoj novih vještina, podrška u integraciji. On razvija koordiniran, ujednačen sustav izvaninstitucionalne potpore prevenciji socijalne isključenosti mladih iz alternativne skrbi na području RH.

Obuhvaća mlade iz alternativne skrbi iz zajednica s manje mogućnosti, mlade koji su u izravnom riziku od beskućništva i/ili jesu beskućnici. Kroz usluge individualne podrške i savjetovanja putem FB chata, info moba i uživo obuhvaća i mlade na razini cijele Hrvatske, a na razini Zagreba pruža uslugu grupne podrške, kao i osobno mentorstvo mladima nakon izlaska iz skrbi koji su u visokom riziku od beskućništva, te uslugu vršnjačke podrške.

O PRIRUČNIKU

Priručnik je namijenjen stručnjacima koji rade s mladima u procesu izlaska iz skrbi, te nakon njihovog izlaska.

Sadržava upute kako jačati kapacitete mladih u visokom riziku od beskućništva i/ili mladih beskućnika – u online digitalnom obliku.

Naglasak u priručniku je na osiguravanju informacija, podrške i materijala, kontakta za mlade koji su u procesu izlaska iz skrbi i pripreme za samostalan život s ciljem smanjenja rizika od beskućništva i njihove socijalne isključenosti.

Cilj je stručnjacima dati praktični alat koji im može poslužiti u njihovom radu s mladom osobom iz skrbi.

01

O UDRUZI IGRA

Udruga "Igra" nevladina je organizacija za pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psihosocijalno-pedagoške pomoći (skraćeno Igra) registrirana 1999. godine.

Osnovni cilj rada Udruge je pružanje rehabilitacijsko-edukacijske i psihosocijalno-pedagoške pomoći kroz programe i aktivnosti neformalne edukacije, sa svrhom unapređenja kvalitete življenja djece, mlađih i obitelji, kao i unapređenja kvalitete života društvene zajednice u cjelini.

Udruga osim direktnog rada s korisnicima radi i na osnaživanju stručnjaka kroz edukacije i supervizije, a putem raznovrsnih javnih akcija i edukativnih filmova radi na senzibilizaciji cjelokupne javnosti za probleme socijalno isključenih skupina.

Socijalno uključivanje i Mentalno zdravlje su osnovna programska područja unutar kojih razvijamo svoje usluge i aktivnosti rada s direktnim korisnicima, rada na osnaživanju stručnjaka, aktivnostima senzibilizacije i istraživačko-zagovaračkim aktivnostima.

01

O CENTRU ZA MLADE IZ ALTERNATIVNE SKRBI

Unutar Udruge Igra djeluje i program Centar za mlade iz alternativne skrbi koji je osnovan 2002. godine, a temelji se na istraživanjima potreba mladih.

Osnovni cilj programa je unapređenje socijalne uključenosti djece i mladih iz alternativne skrbi. Korisnici programa su mladi koji se nalaze u bilo kojem obliku alternativne skrbi, mladi koji izlaze iz skrbi te mladi koji imaju iskustvo života u skrbi. Navedena skupina korisnika je u visokom riziku od socijalne isključenosti i beskućništva. Iz tog razloga, osim direktnog rada s korisnicima, surađujemo i s lokalnom zajednicom, mnogobrojnim ustanovama, udrugama, poslodavcima kako bismo zajedničkim snagama poboljšali kvalitetu života naših korisnika. Također radimo i sa stručnjacima koje osnažujemo, educiramo, pružamo podršku u radu.

02 POJAM SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI

Izrada priručnika nastala je temeljem Javnog poziva Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, koje govori.

Cilj je poziva pridonijeti unapređenju kvalitete života te podizanju javne svijesti o potrebama ranjivih skupina koje su socijalno isključene ili u riziku od socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj, a u Pozivu su raspodijeljene po prioritetnim područjima. Navedenim skupinama želi se osigurati podrška u svrhu smanjenja i sprječavanja njihove socijalne isključenosti. Prema Strateškom planu Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku (2017-2019) potiče se razvoj izvaninstitucionalnih oblika skrbi ili pružanja socijalnih usluga posebice za osobe koje nisu stavljene u nadležnost drugim tijelima. Za mlade iz alternativne skrbi (bez odgovarajuće roditeljske skrbi) potrebno je razvijati dodatne mehanizme i pružati dodatne usluge kako bi se uključili u svakodnevni život nakon duljeg boravka u ustanovi, te kako bi se umanjila mogućnost rizika od socijalne isključenosti i preveniralo beskućništvo.

Mladi iz alternativne skrbi pripadaju skupini u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti prema nekoliko područja socijalne isključenosti (s obzirom na dob, ekonomski status, obrazovanje, zdravstveno stanje). Gurnuti su na margine društva i sprječava ih se da u potpunosti sudjeluju u društvu zbog osobnog siromaštva, nedostatka osnovnih kompetencija, šansi za cjeloživotno učenje ili zbog diskriminacije.

02

Na socijalnu isključenost mladih iz alternativne skrbi utječe niz različitih i međusobno povezanih faktora kao što su regionalna nejednakost, nezaposlenost, slabe stručne ili socijalne vještine, nizak dohodak, loši stambeni uvjeti te obuhvaća nemogućnost pojedinca da pristupi javnim službama te da sudjeluje u životu zajednice.

Koncept socijalne isključenosti višedimenzionalan je i slojevit. Radi toga, pojam socijalne isključenosti teško je jednoznačno definirati. Ipak, važno je naglasiti kako se pojam socijalne isključenosti najčešće dovodi u vezu s pojmovima kao što su siromaštvo, nezaposlenost, nejednakost, diskriminacija itd. Kako bismo uspješno objasnili koncept socijalne isključenosti, dovest ćemo ju u vezu sa siromaštvom.

Šućur (2006) navodi da se siromaštvo definira kao oskudica materijalnih ili novčanih sredstava, u usporedbi s kojim pojam socijalne isključenosti predstavlja šire značenje te se odnosi na trajnu, višestruko uvjetovanu depriviranost pojedinca.

Točnije – uključuje ne samo materijalnu nestašicu, već i nedostatak socijalnog, kulturnog i političkog uključivanja. Tri su ključne dimenzije isključenosti (Choffé, 2001:207):

- ekonomska (nezaposlenost, oskudica finansijskih sredstava)
- nepriznavanje socijalnih, građanskih i političkih prava
- nepostojanje socijalnih odnosa

Tko su mladi iz alternativne skrbi?

Termin **mladi iz alternativne skrbi** odnosi se na mlade koji jesu ili imaju iskustvo odrastanja u domovima, odgojnim zavodima ili udomiteljskim obiteljima.

Prema zakonima RH (Obiteljski zakon, Zakon o socijalnoj skrbi, Zakon o sudovima za mlađe) **Centri za socijalnu skrb i Sudovi mogu uključivati djecu ili mlađe u neki oblik skrbi** radi njihova dalnjeg odgoja ili obrazovanja. Skrb može biti u obliku smještaja u ustanovu socijalne skrbi ili smještaj u udomiteljsku obitelj.

Razlozi uključivanja u neki od oblika skrbi su različiti i variraju od neprihvatljivog ponašanja, činjenja kaznenih dijela, bio-psihosocijalnih ili drugih razloga do neprihvatljivih i neadekvatnih obiteljskih prilika.

Mladi općenito, a pogotovo **mladi iz alternativne skrbi posebno su osjetljiva socijalna skupina koja je prema podacima UNDP-a (UNDP, 2006.) u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti.**

Zbog navršenih 18 ili 21 godine, oni izlaze iz domova za djecu bez adekvatne roditeljske skrbi (domovi za djecu), domova za odgoj (odgojni domovi), udomiteljskih obitelji te započinju samostalan život u zajednici. **Prestanak smještaja u domovima socijalne skrbi i udomiteljskim obiteljima jedan je od najvećih čimbenika koji doprinosi socijalnoj isključenosti i razvoju beskućništva mlađih.** Mladi tada izlaze izvan institucija/udomit. obitelji se vraćaju u narušenu ili trajno narušenu disfunkcionalnu obiteljsku dinamiku, gdje se rizik višestruko povećava.

Mladi iz alternativne skrbi gurnuti su na margine društva i sprječava ih se da u potpunosti sudjeluju u društvu zbog:

- **osobnog siromaštva,**
- **nedostatka osnovnih kompetencija,**
- **šansi za cjeloživotno učenje**
- **zbog diskriminacije**

Na socijalnu isključenost mladih iz alternativne skrbi utječe niz različitih i međusobno povezanih faktora kao što su:

- **regionalna nejednakost,**
- **nezaposlenost,**
- **slabe stručne**
- **socijalne vještine**
- **nizak dohodak,**
- **loši stambeni uvjeti**
- **nemogućnost pojedinca da pristupi javnim službama**
- **nemogućnost sudjelovanja u životu zajednice.**

No, posebno su ugroženi zbog nedostatka temeljne obiteljske sredine i što ih stavlja u visoki rizik od socijalne isključenosti.

04 Izvanobiteljska skrb

Obitelj smatramo primarnim i najvažnijim okruženjem u životu djeteta.

Ipak, postoje situacije u kojima je dužnost države reagirati te u određenim situacijama izmijeniti dinamiku obiteljskog života (vodeći se načelima najboljeg interesa djeteta, koji je uvijek ispred interesa roditelja) **na način da se sijete izdvoji iz obitelji**. Takvi postupci su postupni, uključuju participaciju djeteta.

Kada govorimo o alternativnoj i izvanobiteljskoj skrbi, to se odnosi na svaki oblik skrbi izvan vlastite obitelji. To se odnosi i na mјere ograničavanja roditeljske skrbi ili njenо absolutno uskraćivanje.

Oblici smještaja mogu biti:

- institucije
- domovi obiteljskog tipa
- treća osoba
- udomiteljska obitelj

Podjela alternativne skrbi s obzirom na njeno ostvarivanje

– neformalna i formalna skrb

Neformalna skrb – oblik privatnog uređenja skrbi koja se pruža u obiteljskom okruženju na stalno i neodređeno vrijeme (rođaci, prijatelji, obitelji i sl.) Ovakva se skrb zasniva na individualnoj osnovi, na inicijativu djeteta, roditelja ili neke druge osobe bez da je takav dogovor odredilo ovlašteno tijelo.

04

Formalna skrb – oblik skrbi koje se pruža u obiteljskom okruženju, a koje je naložilo upravno ili sudske tijelo te svaki oblik skrbi koji se pruža u institucionalnom obliku smještaja.

Podjela alternativne skrbi s obzirom na okruženje u kojem se pruža alternativna skrb:

- **srodnička (u obiteljskom okruženju)**
- **udomiteljska**
- **institucionalna**
- **ostali oblici smještaja (npr. samostalno stanovanje mladih uz nadzor)**

Činjenica je da mladi koji izlaze iz sustava javne skrbi, bila ona u obliku domova za djecu bez odgovarajuće roditeljske skrbi, odgojnih domova ili udomiteljskih obitelji **gube emocionalnu i financijsku podršku te ostaju prepušteni sebi samima**.

Zbog nedostatka radnog iskustva, neodgovarajućeg obrazovanja, društvenih predrasuda i niza drugih okolnosti koje njihovu životnu situaciju čine specifičnom, teže dolaze do posla, što ih s vremenom čini dodatno ranjivima i prijeti njihovom potpunom socijalnom isključivanju, a posredno i beskućništvu.

Važno je spomenuti **tri osnovna psihosocijalna procesa koja se događaju u izvanobiteljskoj skribi (Anglin, 2005):**

- **Kreiranje izvanobiteljskog životnog okruženja**
- **Odgovaranje na bol i ponašanja temeljena na boli**
- **Razvijanje osjećaja normalnosti**

04

Sva su tri procesa iznimno složena te ih je potrebno objasniti.

Kreiranje izvanobiteljskog životnog okruženja najširi je proces koji obuhvaća cjelokupni razvoj i boravak unutar novog okruženja. Iako izvanobiteljska skrb na ovaj ili onaj način nastoje pružiti i dati dojam „vlastitog doma“, ona to nije.

Odgovaranje na bol i ponašanja temeljena na боли proces je osiguravanja tretmanske i ili terapeutiske skrbi. Potrebno je osigurati stručne i kompetentne stručnjake koji rade s mladima u skrbi te validiraju, razumiju i prepoznaju traumatska iskustva iz prošlosti. Ovaj je proces izazovan za stručnjake i opisuje ga se kao najzahtjevnijim odgajateljskim zadatkom.

Razvijanje osjećaja normalnosti nastojanje je javne skrbi da korisnicima razviju osjećaj sigurnosti kroz razvoj osjećaja pripadanja.

05 Zakonski okvir

EUROPSKI DOKUMENTI KOJI SE ODNOSE NA ZAŠTITU MLADIH KOJI IZLAZE IZ SKRBI

Smjernice za alternativnu skrbi o djeci (2010), u poglavlju E, propisuju članke koji se odnose na podršku djeci nakon napuštanja skrbi:

131.

Agencije i ustanove trebaju imati jasnu politiku i provoditi dogovorene postupke vezane za planirani i neplanirani završetak njihova rada s djecom kako bi se osigurala odgovarajuća podrška nakon napuštanja skrbi i/ili daljnje aktivnosti. Tijekom razdoblja trajanja skrbi, one trebaju sustavno raditi na pripremi djeteta za osamostaljivanje i potpunu integraciju u zajednicu, osobito putem stjecanja socijalnih i životnih vještina koje se njeguju sudjelovanjem u životu lokalne zajednice

133.

Treba uložiti poseban napor da se svakom djetetu, kad god je moguće, dodijeli specijalizirana osoba koja može olakšati proces osamostaljivanja djeteta nakon napuštanja sustava skrbi.

134.

Mjere podrške nakon napuštanja skrbi treba pripremiti što je moguće prije tijekom trajanja smještaja, a u svakom slučaju prije nego što dijete izađe iz sustava skrbi.

135.

Mladima koji napuštaju sustav skrbi treba pružiti kontinuirane moćnost školovanja i stručne izobrazbe u sklopu stjecanja životnih vještina, kako bi im se pomoglo da postanu finansijski samostalni, da sami zarađuju za život.

136.

Mladim ljudima koji napuštaju skrb i primaju podršku nakon napuštanja skrbi također treba osigurati pristup socijalnim, pravnim i zdravstvenim uslugama, zajedno s odgovarajućom finansijskom potporom.

U siječnju 2007. godine **Europski parlament usvaja rezoluciju koja u članku 112.** navodi kako se: „...potiču države članice da se uvedu mjere koje daju prednost mladim ljudima koji su prije bili u dječjem domu ili drugim oblicima skrbi o djeci kako bi oni mogli profitirati od tih mjera i to na način da im se pomogne oko profesionalne budućnosti i olakšavanja njihove integracije u društvo...”

Izlazak mladih iz skrbi posebna je tema i u dokumentu **Quality4Children- Standardi skrbi** izvan vlastite obitelji za djecu u Europi (2010). Taj dokument predstavlja standarde kvalitete skrbi izvan vlastite obitelji za djecu Europe, a jedno poglavlje tog dokumenta odnosi se na standard procesa napuštanja skrbi. Proces napuštanja skrbi definira se u sljedećim standardima:

Standard 15:

Proces napuštanja skrbi detaljno se planira i provodi.

Proces napuštanja skrbi je važna faza u skrbi izvan vlastite obitelji za dijete, koja se detaljno planira i provodi.

Zasniva se prvenstveno na individualnom planu skrbi djeteta/mlade osobe.

Djetetu/mladoj osobi priznaje se sposobnost da stručno procijeni kvalitetu vlastite skrbi.

Povratne informacije djeteta/mlade osobe ključne su za daljnji razvoj kvalitete sustava skrbi te specifičnog oblika skrbi koji je dijete/mlada osoba primala.

05

Standard 16:

Komunikacija u procesu napuštanja skrbi odvija se na svrhovit i primjeren način.

Sve strane uključene u proces napuštanja skrbi dobivaju relevantne informacije u skladu sa svojom ulogom u procesu.

U isto vrijeme, dijete/mlada osoba i njegova/njezina biološka obitelj imaju pravo na privatnost i sigurnost.

Djetetu/mladoj osobi i biološkoj obitelji informacije se prenose na prikladan i razumljiv način.

Standard 17:

Dijete/mlada osoba osposobljava se za sudjelovanje u procesu napuštanja skrbi.

Proces napuštanja skrbi temelji se na individualnom planu skrbi.

Dijete/mlada osoba potiče se da otvoreno izražava mišljenja i želje o svojoj trenutnoj situaciji i budućem životu. Također sudjeluje u planiranju i provedbi procesa napuštanja skrbi.

Standard 18:

Osigurani su praćenje, trajna podrška i mogućnost održavanja kontakta.

Dijete/mlada osoba može nastaviti primati pomoć i podršku čak i nakon napuštanja skrbi izvan vlastite obitelji.

Ustanova skrbi čini sve što može da dijete/mlada osoba proces napuštanja skrbi ne doživi kao novi potres u svom životu.

U slučaju mladih koji su postali punoljetni, ustanova skrbi treba nastaviti nuditi podršku i mogućnost ostajanja u kontaktu.

ZAKONSKA ZAŠTITA MLADIH KOJI IZLAZE IZ SKRBI U RH

Zakon o socijalnoj skrbi (NN 18/22, 46/22; 2022)

U Zakonu o socijalnoj skrbi (2022) stoji da je korisnik socijalne skrbi osoba koja ne može osigurati uzdržavanje svojim radom, pravima koja proizlaze iz rada ili osiguranja, primitkom od imovine, iz drugih izvora, od osoba koje su je dužne uzdržavati na temelju zakona kojim se uređuju obiteljski odnosi ili na neki drugi način može ostvariti naknade i usluge u sustavu socijalne skrbi pod uvjetima i na način propisan ovim Zakonom.

Mlada osoba koja izlazi iz skrbi, a u riziku je od socijalne isključenosti, prema Zakonu može biti:

1. samac i kućanstvo koji nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba, a nisu ih u mogućnosti ostvariti svojim radom, prihodima, imovinom, od obveznika uzdržavanja ili na drugi način
2. osoba koja je bila korisnik prava na uslugu smještaja ili organiziranog stanovanja, a kojoj je potrebno osigurati stanovanje dok za to traje potreba, a najduže do 26. godine života

05

Isti zakon u čl. 30. propisuje vrste novčanih naknada i potpora, a neke od njih mogu koristiti i mladi koji izlaze iz skrbi (ukoliko zadovoljavaju uvjete propisane zakonom):

1. naknada za troškove stanovanja
2. osoba invalidnina
3. naknada koju osigurava jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, na temelju odluke predstavničkog tijela

Uz to, u čl. 94. definirane su i usluge psihosocijalne podrške pojedincu:

- (1) Usluga psihosocijalne podrške pojedincu odobrava se radi prevladavanja teškoća i osnaživanja pojedinca u vezi s teškoćama u razvoju, invaliditetom, starijom životnom dobi, kriznim stanjima, nasiljem u obitelji, uključivanjem u svakodnevni život zajednice, prevladavanja tretmanskih iskustava, problema u ponašanju te u drugim nepovoljnim okolnostima.
- (2) Usluga psihosocijalne podrške odobrava se pojedincu na temelju procjene rizika, snaga i potreba u skladu s individualnim planom promjene.

Zakon o sudovima za mladež

(NN 84/11, 143/12, 148/13, 56/15, 126/19; 2020)

Dva se članka u ovom Zakonu indirektno odnose na izlazak iz skrbi. Radi se o čl. 21. u kojem stoji kako sud može uvjetno otpustiti maloljetnika kojemu je izrečena zavodska mjera ako se mjera izvršava najmanje šest mjeseci. Takvu odluku sud može donijeti samo ako se na osnovi postignutog uspjeha u odgoju može opravdano očekivati da će se maloljetnik u sredini u kojoj bude živio dobro ponašati, nastaviti školovanje ili rad i da neće činiti kaznena djela. U nastavku se navodi kako sud može za vrijeme uvjetnog otpusta maloljetniku izreći mjere pojačanog nadzora jednu ili više posebnih obveza.

Slično stoji i u čl. 27 koji se odnosi na uvjetni otpust iz maloljetničkog zatvora:

- (1) Osuđenik na kaznu maloljetničkog zatvora može biti uvjetno otpušten ako je izdržao najmanje jednu trećinu kazne. Za vrijeme uvjetnog otpusta sud može izreći mjere pojačanog nadzora i posebne obveze. Uvjetni otpust traje do isteka vremena za koje je kazna izrečena,
- (2) Sud će opozvati uvjetni otpust ako osuđenik dok je na uvjetnom otpustu počini jedno ili više kaznenih djela za koja je izrečena kazna zatvora od šest mjeseci ili maloljetničkog zatvora od šest mjeseci.“

Ova neposredna povezanost članaka s posttretmanom podrazumijeva činjenicu da sudac za mladež tijekom uvjetnog otpusta nakon zavodske mjere ili maloljetničkog zatvora može izreći pojačanu brigu i nadzor i/ ili posebne obveze što otvara mogućnost da se tada u okviru neke od tih mjera provodi posttretmanska zaštita.

05

Zakon o izvršavanju sankcija izrečenih maloljetnicima za kaznena djela i prekršaje

(NN 133/12; 2013)

U članku 8. stoji:

(1) Odgojna ustanova, posebna odgojna ustanova i odgojni zavod u kojem se izvršava zavodska odgojna mjera ili kaznionica u kojoj se izvršava kazna maloljetničkog zatvora će pravodobno osigurati pripravu maloljetnika za otpuštanje u suradnji s ustanovama i drugim pravnim osobama u čijoj nadležnosti su poslovi pomoći poslije otpusta.

(2) Maloljetnik koji je otpušten s izvršavanja zavodske odgojne mjere obvezan je javiti se centru za socijalnu skrb prema mjestu prebivališta, odnosno boravišta.

(3) Centar za socijalnu skrb pružit će sustavnu stručnu pomoć maloljetniku radi prevladavanja teškoća nakon otpusta i stvaranja uvjeta za njegovo uključivanje u svakodnevni život, osobito za razvoj osobnih mogućnosti i njegovog odgovornog odnosa prema sebi, obitelji i društvu, te ga nadzirati dok za to postoji potreba, a najmanje šest mjeseci po otpustu.

U članku 14. koji opisuje prepostavke za povratak maloljetnika u obitelj stoji:

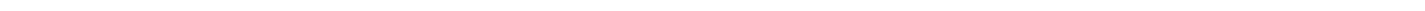
(1) Savjetovanjem i drugim oblicima pomoći obitelji treba stvoriti prepostavke za povratak maloljetnika u obitelj.

(2) Ako su uvjeti u obitelji poboljšani u tolikoj mjeri da roditelji mogu preuzeti brigu o odgoju maloljetnika, centar za socijalnu skrb obvezan je o tome izvijestiti odgojnu ustanovu, posebnu odgojnu ustanovu i odgojni zavod.

05

3) Ako centar za socijalnu skrb nakon poduzetih radnji prema programu pomoći obitelji utvrdi da se na stanje u obitelji i na obveze roditelja u odgoju maloljetnika ne može bitno utjecati i utvrdi da nije u interesu maloljetnika povratak u obitelj, radi osamostaljivanja maloljetnika obvezan je poduzeti potrebne radnje za osiguranje smještaja maloljetnika izvan obitelji nakon obustave odgojne mjere.

(4) Maloljetnika se do osamostaljivanja može privremeno smjestiti u ustanovu socijalne skrbi, udomiteljsku obitelj te pravnu osobu koja je registrirana i ispunjava propisane uvjete za obavljanje djelatnosti socijalne skrbi u području odgoja i rada s mladima.

05

Nacionalni plan razvoja socijalnih usluga za razdoblje od 2021. do 2027. godine

Prema Nacionalnom planu razvoja socijalnih usluga za razdoblje 2021. - 2027. koji je akt strateškog planiranja i u središte stavlja socijalno uključivanje ranjivih društvenih skupina određivanjem prioriteta i mjera za ostvarivanje posebnih ciljeva, također se spominju i osobe koje izlaze iz skrbi.

3.2.4.6. Dugotrajno nezaposlene osobe i korisnici koji izlaze iz skrbi

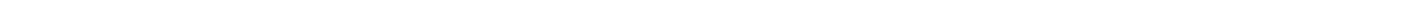
Veliki broj korisnika zajamčene minimalne naknade, žrtve nasilja, beskućnici, mladi koji izlaze iz sustava socijalne skrbi, osobe s invaliditetom i osobe po izvršenju kazne zatvora imaju nisku razinu zapošljivosti.

Njihova obrazovna struktura, radno iskustvo, niži životni standard i socijalna isključenost otežavaju zaposlenje te njihova aktivacija na tržište rada zahtijeva sustavan pristup i značajnu individualnu podršku u traženju posla, od psihosocijalne pomoći do podrške u ostalim aktivnostima povezanim sa jačanjem socijalnih i životnih vještina i socijalnim uključivanjem.

U centrima za socijalnu skrbi trenutačno nisu zaposleni stručni radnici koji sustavno rade na uključivanju dugotrajno nezaposlenih radno sposobnih korisnika zajamčene minimalne naknade korisnika koji izlaze iz skrbi u svijet rada.

Stoga je predviđeno uvođenje socijalne usluge socijalnog mentorstva. Radi uspješnije integracije socijalno osjetljivih skupina na tržište rada, nužno je uspostaviti suradnju centara za socijalnu skrb i službi nadležnih za zapošljavanje te drugih relevantnih dionika u lokalnoj zajednici, kako bi se zajedničkim vođenjem slučajeva provodile mјere u svrhu socijalnog uključivanja korisnika.

Boljom suradnjom, međusobnom razmjenom podataka te uvođenjem individualiziranog pristupa u radu s osobama koje su suočene s višestrukim preprekama, omogućit će se pravovremeno aktiviranje i priprema korisnika za tržište rada.

06 Što kažu stručnjaci?

U svrhu izrade ovog Priručnika, napravili smo kratki anketni upitnik kako bismo sa stručnjacima koji rade s djecom i mladima iz alternativne skrbi provjerili što je njima važno kako bi se prevencija socijalne isključenosti i beskućništva ojačala.

1. SUDIONICI UPITNIKA

A) INSTITUCIJE U KOJIMA RADE ANKETIRANI STRUČNJACI:

- CARITAS ZAGREBAČKE NADBISKUPIJE
- CENTAR ZA PRUŽANJE USLUGA U ZAJEDNICI DUGAVE
- CENTAR ZA PRUŽANJE USLUGA U ZAJEDNICI KUĆA SRETNIH CIGLICA
- CENTAR ZA PRUŽANJE USLUGA U ZAJEDNICI SVITANJE
- CENTAR ZA PRUŽANJE USLUGA U ZAJEDNICI ZADAR
- CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB DUBROVNIK
- CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB ZAGREB
- PODRUŽNICA ČRNOMEREC
- CENTAR ZA SOCIJALNU SKRB SPLIT
- DJEČJI DOM MAESTRAL, DJEČJI DOM SV. ANA VINKOVCI
- DJEČJI DOM VRBINA
- DJEČJI DOM ZAGREB
- DOM ZA ODGOJ DJECE I MLADEŽI KARLOVAC
- GDCK ČAKOVEC
- GRADSKO DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA ČAKOVEC
- GRADSKO DRUŠTVO CRVENOG KRIŽA ZAGREB
- HRVATSKA MREŽA ZA BESKUĆNIKE
- KAZNIONICA U TUROPOLJU
- KUĆA SV. TEREZIJE OD MALOG ISUSA ZA NEZBRINUTU DJECU
- ODGOJNI ZAVOD U TUROPOLJU
- UDRUGA SV. JERONIM

06

1. SUDIONICI UPITNIKA

B) ZANIMANJA I PROFESIJE ANKETIRANIH STRUČNJAKA:

- odgajatelji i viši stručni suradnici u institucijama javne skrbi,
- djelatnici Centara socijalne skrbi,
- predstojnici podružnica Centara socijalne skrbi,
- djelatnici prihvatilišta za beskućnike i obiteljskih centara s područja Republike Hrvatske

2. MLADI IZ ALTERNATIVNE SKRBI S KOJIMA STRUČNJACI RADE

- KORISNICI DJEČJIH DOMOVA (47,6%)
- KORISNICI USLUGA CENTARA ZA PRUŽANJE USLUGA U ZAJEDNICI (16,7%)
- MLADI BESKUĆNICI ILI MLADI U VISOKOM RIZIKU OD BESKUĆNIŠTVA (11,9%)
- KORISNICI DOMOVA ZA ODGOJ DJECE I MLADEŽI (9,5%)
- MLADI IZ ODGOJNIH ZAVODA (4,8%)
- MLADI IZ UDOMITELJSKIH OBITELJI (4,8%)
- MLADI IH MALOLJETNIČKOG ZATVORA (2,4%)
- MLADI KOJI SU IZAŠLI IZ SKRBI (2,4%)

3. METODE I TEHNIKE KOJE STRUČNJACI KORISTE U SVOME RADU S MLADIMA IZ ALTERNATIVNE SKRBI

Sa sudionicima smo provjerili kojim se metodama i tehnikama najčešće koriste u radu, odnosno - što smatraju učinkovitim.

U nastavku su izdvojene one tehnike i metode, kao i strategije, koje su podijeljene s obzirom na Kriterije za razlikovanje intervencija i svrhu društvenog djelovanja kroz različite vrste intervencija (Žižak, 2010).

A) NAČIN RADA S KORISNICIMA

S obzirom na kriterij načina rada s korisnicima, stručnjaci podjednako učestalo rade individualne i grupne vrste intervencijskih aktivnosti. U nastavku teksta spominjat će se različite intervencijske aktivnosti u radu s korisnicima (pa i šire) te je važno naglasiti kako, s obzirom na kriterij razlikovanja intervencije, jedna aktivnost može u isto vrijeme pripadati različitim podgrupama intervencijskih aktivnosti.

06

B) RAZINA DJELOVANJA

Imajući u vidu razinu djelovanja kao kriterij razlikovanja, ispitanici izražavaju kako provode preventivne aktivnosti, prilikom čega ističu najčešće prevenciju problema u ponašanju i ovisnosti i tretmanske metode i aktivnosti te - forum kazalište, psihoterapija, savjetovanje, psihoedukacije i brojne druge. Manje su zastupljene posttretmanske aktivnosti u vidu uključivanja u stambenu zajednicu i informiranja o dostupnim uslugama u zajednici i socijalnoj skrbi po izlasku mladih iz skrbi.

C) DULJINA TRAJANJA

S obzirom na duljinu trajanja, provode se i jednokratne i kratkotrajne aktivnosti, od kojih su najzastupljenije informiranje, usmjeravanje, upućivanje kao i dugotrajne i kontinuirane aktivnosti, primjerice trening socijalnih i životnih vještina kroz metodu strukturiranog učenja. Budući da su ispiti stručnjaci pretežito djelatnici institucionaliziranih ustanova, ne čudi da je najveći broj metoda i tehnika rada upravo prema duljini trajanja dugotrajni ili kontinuirani oblik rada - npr. kontinuirano pružanje podrške, poticanje i osnaživanje.

06

D) OKRUŽENJE U KOJEM SE PROVODI INTERVENCIJA

Kriterij okruženja u kojem se provode intervencije zapravo se odnose na one aktivnosti i metode i tehnike koje se primjenjuju u ili u instituciji ili u zajednici. Stručnjaci podjednako opisuju korištenje institucionalnih mjera i aktivnosti, kao i onih koje se provode u zajednici kroz aktiviranje socijalne mreže, poticanje suradnje uključivanjem drugih dionika.

Ipak, navodi se kako je potrebna puno veća suradnja i povezivanje svih onih koji mogu doprinijeti rješavanju poteškoća i problema mladih osoba u riziku, a navod potvrđuje i sljedeći citat: „Potrebna je puno veća suradnja i povezivanje svih koji mogu doprinijeti rješavanju poteškoća i problema mladih beskućnika i mladih u riziku od beskućništva.“

E) PRISTUP KORISNIKU

S obzirom na kriterij razlikovanja pristupa korisniku, stručnjaci su skloniji izravnom radu, tj. aktivnostima koje se odvijaju neposredno između korisnika i pomagača - pri čemu je najzastupljeniji razgovor i pružanje podrške, pomoći u učenju i u učenju konkretnih vještina, primjerice pisanje životopisa i molbi za posao. S druge strane, neupitna je važnost i primjena neizravnog rada, najčešće kroz zagovaračke strategije u lokalnim zajednicama.

06

F) KOMPLEMENTARNE METODE I TEHNIKE

Primjećujemo i veliku snagu i važnost korištenja komplementarnih metoda, pri čemu se ističe korištenje kreativno-ekspresivnih tehniki, a neki primjeri koji polaze od ispitanika su: doživljajna pedagogija, metoda pisanja, meditativni oblici, dramska, teatar sjena, lutke, fraktali, vođenje dnevnika.

Također, stručnjaci ističu i pedagoški inicirane igre, sociometrijske tehniki, Lifebook tehniku, kao i mentoriranje kroz demonstraciju pozitivnog primjera kroz osobno mentorstvo stručnjaka, volontera i vršnjaka pomagača.

Brojni su stručnjaci naveli vlastito kontinuirano educiranje pa niti ne čudi da se u radu s mladima i djecom u izvanobiteljskoj skrbi koriste BKT tehniki te tehniki ekspresivne i integrativne terapije.

.

4. IZAZOVI I PREPREKE S KOJIMA S STRUČNJACI SUSREĆU

Činjenica je kako su pomagači učestalo izloženi povećanom stanju stresa. U kontekstu rada s djecom i mladima iz alternativne skrbi, bilo nam je važno sa stručnjacima provjeriti s kojim se oni konkretnim izazovima susreću.

Slijedi prikaz izazova i prepreka s kojima se najčešće susreću:

- nedostatna podrška u prostoru javnih politika (21,4%)
- manjak kadrovskog resursa pri čemu ističu nedostatak stručnjaka za rad s djecom i mladima u izvanobiteljskoj skrbi (16,7%)
- nedovoljna educiranost u pristupu mladima iz alternativne skrbi (14,3%)
- marginaliziranost djelatnika i korisnika socijalne skrbi (11,9%)
- sudionika govori i ističe manjak finansijskih resursa kao najveću prepreku u radu s djecom i mladima (9,5%)
- nedostatna podrška od strane zajednice kao veliki izvor problema u radu s mladima iz alternativne skrbi (7,1%)

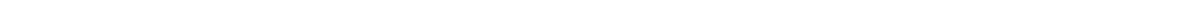
Ipak, stručnjaci zaključuju kako svi navedeni faktori kumulativno doprinose neprepoznavanju problematike rada s djecom i mladima iz alternativne skrbi. Nadležni ne prepoznaju potrebu rada s mladima i nakon punoljetnosti, odnosno potrebu za pružanjem podrške i po završetku srednjoškolskog obrazovanja.

06

5. PODRUČJA RADA S DJECOM I MLADIMA IZ ALTERNATIVNE SKBRI U KOJIMA STRUČNJACI ŽELE DOBITI VIŠE ZNANJA

- SOCIJALNE MREŽE I SUSTAV PODRŠKE (31%)
- STANOVANJE (11,9%)
- ZAPOŠLJAVANJE (9,5%)
- SLOBODNO VRIJEME I UKLJUČENOST U ZAJEDNICU (9,5%)
- PRAKTIČNE VJEŠTINE (9,5%)
- FINANSIJSKA PISMENOST (7,31%)
- OBRAZOVANJE (4,8%)
- OSOBNI RAZVOJ (7,1%)

Uz gore navedena područja rada, stručnjaci isto tako naglašavaju kako su sva područja važna te ističu kako je vrlo zahtjevno izdvajiti samo jedno područje.

06

Stručnjaci navode i konkretnе korake koji bi im pomogli u produbljivanju znanja u određenim područjima.

- NADOGRADNJA I POBOLJŠANJE MEĐUSEKTORSKE SURADNJE (21,4%)
 - POTREBA ZA DODATNIM EDUKACIJAMA (19%)
 - STANDARDIZACIJA PRISTUPA U RADU S MLADIMA IZ ALTERNATIVNE SKRBI (16,7%)
 - POTREBA ZA SENZIBILIZACIJOM JAVNOSTI O PROBLEMATICI MLADIH IZ ALTERNATIVNE SKRBI TE POTREBU ZA SUPERVIZIJSKOM PODRŠKOM UNUTAR RAZLIČITIH SEKTORA (14,3%)
-

06

6. DODATNI KOMENTARI I PRIJEDLOZI STRUČNJAKA NA TEMU RADA S MLADIMA IZ ALTERNATIVNE SKRBI:

A) Promjena javnih politika, na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini koji imaju moć doprinosa na različitim razinama:

“Podrška na nacionalnoj, lokalnoj i regionalnoj razini ne prati kontinuirani rad s maloljetnicima nakon boravka u ustanovi, veća pomoć i podrška nadležnog ministarstva, više finansijskih sredstava i stručnih kadrova, suradnje, edukacija, mentoriranja itd.”

„Osiguranje razvoja i dostupnosti socijalnih usluga na razini lokalne zajednice.“

B) Važnost međusektorske suradnje:

“Realno sagledavanje pojedinačnih situacija i problema te pravovremena pomoć i reakcija ostalih institucija u njihovom rješavanju.”

6. DODATNI KOMENTARI I PRIJEDLOZI STRUČNJAKA NA TEMU RADA S MLADIMA IZ ALTERNATIVNE SKRBI:

C) Posttretmanska podrška:

„Gradovi moraju otvoriti svoje politike prema ovom području - svaki bi morao osigurati nekoliko stanova/zgradu koja služi mladima po izlasku iz domova i u kojim troškovima bi mladi samo u manjem dijelu participirali, a veći dio bi snosio Grad, nedostatak podrške od zajednice.“

D) Strukturalne promjene i uvažavanje normativa korisnika:

„Stječe se dojam da se gubi fokus s djeteta kao pojedinca, u moru papirologije koja mora zadovoljavati zahtjeve pravilnika i propisa.“

07

07 TEMA 1:

ZAPOŠLJAVANJE

Socijalna isključenost usko se povezuje s problemom visoke nezaposlenosti i nesigurnim zaposlenjem. U prvom smo dijelu priručnika jasno razdvojili pojmove socijalne isključenosti i siromaštva, ali važno je u kontekstu teme odrediti koliko visoko na ljestvici važnosti kotira problem nezaposlenosti.

Zapošljavanje je spiralan proces čiji je krajnji cilj ulazak u radni odnos i njegovo zadržavanje. U priručniku ćemo navesti koji su to koraci važni u procesu zapošljavanja.

Kada govorimo o procesu izlaska mladih iz javne skrbi, neizostavno je područje zaposlenja. Mladi koji napuštaju ustanove i institucije u dobi su od 18 do 21 godine te gube veliki dio materijalne stabilnosti.

Problem zapošljavanja mladih univerzalan je problem, međutim, mladi koji izlaze iz skrbi suočavaju se sa mnoštvom drugih rizika. Kako bi dobili svu potrebnu podršku pri zapošljavanju, područni uredi Zavoda delegirali su savjetnika koji je kontakt osoba za sve mlade osobe kojima je potrebna pomoć u posredovanju pri zapošljavanju te koja prati i provodi aktivnosti prema potrebama mladih koji su imali iskustvo odrastanja u alternativnoj skrbi.

PROCES TRAŽENJA POSLA

Navedeni su koraci koji čine proces zapošljavanja. Svakako je važno spomenuti kako on nije linearan proces, odnosno u svakom se trenutku prilikom zapošljavanja možemo vraćati na prethodnu fazu.

U nastavku ćemo se malo više dotaknuti same pripreme životopisa i gdje i od koga tražiti podršku. U šumi informacija lako je izgubiti se. Srećom, postoje osobe koje ti mogu pomoći kada ćeš tražiti posao.

Sigurno si čuo/čula za burzu rada...

Portal 'Burza rada' omogućava nezaposlenim osobama i tražiteljima zaposlenja jednostavno, brzo i pregledno pretraživanje aktualne ponude slobodnih radnih mesta, objavu životopisa, a poslodavcima omogućuje pregled ponude slobodnih radnika i pregled objavljenih životopisa

DEFINIRANJE CILJA

PRIPREMA ŽIVOTOPISA

PRONALAZAK PRILIKA

AŽURIRANJE ŽIVOTOPISA I PISANJE MOTIVACIJSKOG PISMA

PRIJAVA

TESTIRANJE

RAZGOVOR ZA POSAO

ODLUKA O ODABIRU

VJEŽBA 1:

ZANIMANJE U SKLADU S MOJIM VRIJEDNOSTIMA

Kod traženja poslova važno mi je...

CILJ: sagledati proces odabira zanimanja u skladu s vlastitim vrijednostima

ŠTO VAM JE POTREBNO: olovka i papir

Vrijeme trajanja: 15 min

ŠTO ČINITI: Facilitator/facilitatorica daje uvod u temu i pita sudionice i sudionike da razmisle i odgovore na pitanje:

U čemu sam dobar/dobra?

Koje su moje vještine?

Što mi drugi kažu da dobro radim?

Što mi baš i ne ide?

Nakon što svi odgovore i daju razloge/pojašnjenja, facilitator/ica poziva na diskusiju da bi se u grupi porazgovaralo o tome što sve utječe na promišljanje i odabir radnog mesta.

VJEŽBA 2:

Upitnik **Samoprocjena interesa** može se koristiti djelomično ili kao poticaj za grupnu raspravu o usklađivanju vrijednosti s odabirom radnog mesta. Upitnik je preuzet sa stranic e-Usmjerenje te ne služi kao zamjena za profesionalnu orijentaciju, ali može dati dobar početni samouvid.

07

Znakom označi one tvrdnje koje se odnose na tebe i promisli o tome što ti je važno prilikom traženja posla.

Želim da moj posao uključuje pisanje.

Želim da moj posao uključuje rad s ljudima.

Želim da moj posao uključuje rad s djecom i mladima.

Želim da moj posao uključuje pomoć i brigu za druge.

Želim da moj posao uključuje poučavanje.

Želim da moj posao uključuje vođenje i upravljanje ljudima.

Želim da moj posao uključuje organiziranje.

Želim da moj posao uključuje uvjeravanje i utjecaj na druge.

Želim da moj posao uključuje donošenje odluka.

Želim da moj posao uključuje usmjeravanje i savjetovanje.

Želim da moj posao uključuje utjecaj na društvo.

Želim da moj posao uključuje inicijativu i poduzetnost.

Želim da moj posao uključuje rješavanje problema.

Želim da moj posao uključuje inovativnost i stvaralaštvo.

Želim da mi moj posao omogućava samostalnost u radu.

Želim da moj posao uključuje odgovornost za ljude.

Želim da moj posao uključuje odgovornost za imovinu.

Želim da mi moj posao omogućava napredovanje i usavršavanje.

Želim da moj posao uključuje fizičku aktivnost:

Želim da moj posao zahtijeva ručnu spretnost:

Želim da u svom poslu moram koristiti vidne sposobnosti:

Želim da u svom poslu koristiti svoj sluh:

Želim raditi u zahtjevnim radnim uvjetima:

Želim da moj posao uključuje izlaganje opasnostima na radu:

Želim da se moj posao odvija u smjenama:

Želim da moj posao ima fleksibilno radno vrijeme:

Želim da se moj posao odvija u vremenskoj stisci:

Želim da moj posao uključuje putovanja:

U svom poslu želim da koristiti matematiku i prirodne znanosti:

U svom poslu želim projektirati i razvijati opremu ili sustave:

Želim da u mom poslu potrebno razumijevanje tehnike.

Želim da je u mom poslu potrebno razumijevanje građe i funkcije ljudskog organizma:

U svom poslu želim koristiti informacijsko-komunikacijsku tehnologiju.

Želim da moj posao uključuje rad s biljkama:

07

U svom poslu željela bih koristiti informacijsko-komunikacijsku tehnologiju.

Želim da moj posao uključuje rad s biljkama.

Želim da moj posao uključuje rad sa životinjama.

Želim da moj posao uključuje prodaju i unapređenje prodaje.

Želim da moj posao uključuje administraciju i praćenje poslovanja

Željela bih da moj posao uključuje upravljanje vozilima i radnim strojevima:

Željela bih da moj posao uključuje umjetničko izražavanje:

Željela bih da je moj posao raznolik:

Željela bih da moj posao uključuje pedantnost i preciznost u radu

TEMA II :

FINANCIJE

Osamostaljivanje u području financija predstavlja veliki izazov za mlade koji izlaze iz skrbi. Bez finansijske podrške i „zaleda“ obitelji, mladima iz alternativne skrbi prijeti rizik od socijalne isključenosti kao i beskućništva.

Najčešći razlozi zbog kojih mladi upadaju u finansijske probleme prilikom izlaska iz skrbi:

- krediti
- gubitak posla
- neplaćanje stanarine i režija
- loše raspolažanje novcem
- kupovanje nepotrebnih stvari
- ovisnosti (droga, alkohol)
- klađenje
- mutni poslovi sa kamatarima
- posuđivanje velikih svota novaca
- propale investicije
- dobitak djeteta
- prevelike režije

Tijekom boravka u skrbi, mladi su se zbog iznimno niskog džeparca naučili štedljivosti.

Mnogima od njih džeparac nije bio dovoljan tako da su morali pronaći dodatne načine zarade. Pri čemu su razvijali svoju snalažljivost kada su u pitanju financije.

Štedljivost, planiranje potrošnje te dobra organizacija financija značajni su za finansijsku stabilnost mlađih koji izlaze iz alternativne skrbi.

Isto tako, uz prethodna finansijska iskustva prilikom odrastanja u skrbi, potrebno im je i jasno usmjeravanje i savjetovanje u području financija prilikom izlaska iz skrbi, koje će im pomoći u finansijskoj stabilnosti i smanjenju rizika od beskućništva.

KORACI KOJE TREBATE PODUZETI ZAJEDNO S MLADOM OSOBOM

ZA NJEZINU FINANCIJSKU NEOVISNOST I STABILNOST NAKON IZLASKA IZ SKRBI

Osigurajte da osoba koja izlazi iz skrbi ima na raspolaganju ušteđevinu, odnosno dostatna sredstva za barem tri mjeseca života.

Saznajte koje su pogodnosti dostupne mladoj osobi u obliku novčane pomoći i budite joj podrška pri prijavljivanju na iste.

Ako je osoba koja je izašla iz skrbi upisala fakultet ili studira, pružite joj informacije vezane za stipendiju te pomoć za prijavu iste.

Podržite mladu osobu koja izlazi iz skrbi u razvijanju vještina potrebnih za financijsku neovisnost i stabilnost.

Budite podrška mladoj osobi na tom putu i imajte razumijevanja da možda neće odmah slijediti financijski plan i da tek uči kako raspolagati s financijama u realnom svijetu.

07

MOJI IZVORI PRIHODA

Plaća/honorarni poslovi:

Stipendija:

Mirovina skrbnika:

Osiguranje:

Štednja:

Nasljedstvo:

Naknade Centra za socijalnu skrb:

Ostalo:

Kako mogu poboljšati svoju financijsku situaciju?

07

U nastavku će biti navedeni alati, aplikacije i radni list u tri područja, a koji će mladima pomoći da samostalno osvijeste ili upravljaju svojim financijama. To su:

- 1) praćenje troškova
- 2) štednja
- 3) finansijski alati i aplikacije

1. PRAĆENJE TROŠKOVA

Praćenje troškova iznimno je važno jer je to jedini način kako otkriti koliko novaca osoba troši i na što ga troši. Iako mnogi misle da nemaju vremena pratiti svoje troškove, kada se jednom uspostavi rutina praćenja troškova, u prosjeku će biti potrebno oko pola sata za zapisivanjem mjesečnih troškova.

Tri su načina kako pratit troškove:

- skupljanje računa
- tablica za zapisivanje iznosa
- zapisivanje samih iznosa

Na sljedećoj stranici se nalazi tablica za izračun mjesečnih troškova koja daje jasan pregled troškova.

TABLICA IZRAČUNA MJESOĆNIH TROŠKOVA

Ispod ili pokraj svake stavke napiši koliko otrprilike trošiš mjesečno, a dolje na dnu napiši za svaki stupac koliko ukupno mjesečno potrošiš, te na kraju ukupni mjesečni trošak.

Mjesečna plaća: _____		Drugi prihodi: _____					
STAN	HRANA	SLOBODNO VRIJEME	ODJEĆA/OBUĆA	HIGIJENA	ZDRAVLJE	KUĆNE POTREPŠTINE	OSTALO
Troškovi unajmljivanja	Nabavka hrane i pića u dućanima	Izlasci (kava/piće)	Odjeća	Sapun, gel za tuširanje, šampon, dezodorans, wc papir, maramice itd.	Dopunsko osiguranje	Sredstava za čišćenje	Prijevoz (pokaz/benzin)
Režije: Grijanje Struja Voda i Čistoča	Dostava	Sport/teretana	Obuća	Šišanje	Pregledi kod doktora	Potrepštine za stan (npr.žarulje)	Održavanje auta/bicikla
TV preplata	Hrana vani (pekara, sendvić, restorani i sl.)	Kino, kazalište, koncerti, muzeji, ulaznice u klub ili na neki event	Ostalo (npr.ruksak, nakit, sat i sl.)	Prašak za veš, omekšivač	Lijekovi	Kućni popravci	Cigaretе/Duhan
Internet		Putovanja/izleti		Kozmetika (kreme i sl.)	Psihoterapija		
Mobitel		Potrepštine za neki hobi koji imaš (kupnja igrica, kreativnog materijala, knjige, časopisi, vrt, sviranje instrumenta itd.)					
		Tečajevi/edukacija					
=	=	=	=	=	=	=	=

Ukupni mjesečni trošak: _____

2. ŠTEDNJA

Štednja je već otprije poznata svim mladima iz alternativne skrbi. No, kada počnu zarađivati vlastiti novac često znaju upasti u zamku i kupiti više nego što im treba, otići u minus ili jedva dočekati kraj mjeseca. Niže se nalazi popis u kojem će provjeriti i odabrati koja tri savjeta za štednju za početak mogu primjeniti u svome životu.

07

SAVJETI ZA ŠTEDNJU

Za početak označi slovom x tri savjeta koja možeš odmah krenuti koristiti, a za tri tjedna ubaci još jedan u svoju rutinu i tako svaka tri tjedna.

I. RAZMISLI KOLIKO NOVACA VRIJEDI TO ŠTO ŽELITE KUPITI

2. DAJ SI NEKOLIKO DANA ZA RAZMISLITI PRIJE KUPNJE

3. NE KUPUJ GOTOVU HRANU

4. NAPRAVI POPIS PRIJE KUPOVINE I NE KUPUJ NA PRAZAN ŽELUDAC!

5. NE KUPUJ VELIKE STVARI ODMAH NA POČETKU MJESECA

6. U REDU JE DA NEMAŠ SVE ODMAH

7. OBRATI POZORNOST NA ČLANARINE I PRETPLATE

8. ZAPISUJ TROŠKOVE NA PAPIR, U BILJEŽNICU ILI PUTEM APLIKACIJE

3. FINANCIJSKI ALATI

3.1. Aplikacije za praćenje troškova

Ranije navedena je Excel tablica za praćenje troškova korisna je za praćenje troškova na računalu. No, ostali finansijski alat, odnosno

aplikacije u digitalnom obliku danas su neizostavni dio svakog pametnog telefona. Oni nam pomažu u lakšem praćenju troškova, plaćanju računa, uplatama bez čekanja u redu u bankama. U nastavku ćemo navesti čemu točno služe i kako se koriste.

Većina je aplikacija za praćenje troškova slična, stoga ćemo u nastavku navesti njihove ključne značajke:

SINKRONIZACIJA S BANKOM

Automatski preuzmite svoje transakcije s bankovnog računa. Provjerite je li vaša banka podržana unutar aplikacije.

PREGLED

Aplikacija ima u potpunosti prilagodljivu stranicu kako biste jedim pogledom pratili sve najvažnije informacije.

RAČUNI I KARTICE

Kreirajte i modificirajte svoje računa kako vam odgovara. Na raspolaganju su vam dva tipa računa: Normalni i skriveni.

Skriveni račun može biti vrlo koristan za praćenje malog poslovanja ili hobija.

Dodatno, sa svakim računom, možete vidjeti najvažnije informacije vezane za njega uz pomoć korisnih dijagrama.

Postoji i cijeli odjeljak posvećen kreditnim karticama.

Oba računa za koji se mogu koristiti kreditne kartice dostupna su u preko 90 različitih valuta.

KATEGORIJE

Upravljajte svojim dnevnim troškovima i prihodima kako vam najbolje odgovara.

Možete kreirati koliko god želite kategorija, uređivati postojeće ili ih prenamijeniti, imati najčešće korištene na vrhu liste.

TRANSAKCIJE

Upisujte svoje dnevne prihode i rashode, ili ih isplanirajte da se pojavljuju u određeno vrijeme.

Postoji mnogo alata unutar ovog upravitelja kako bi se ubrzalo upisivanje prihoda ili rashoda:

- Možete upisivati zakazanu zaradu i troškove.
- Možete kreirati predloške transakcija.
- Možete postaviti zadani račun za profit i troškove.
- Postoje dva widgeta za ubrzanje kreiranja operacije.

ZAKAZANE TRANSAKCIJE

Zakažite svoju zaradu ili troškove da se pojavljuje s vremenom.

Također je moguće postaviti podsjetnik da će transakcija biti uskoro na redu.

BUDŽETI

Kreirate prilagođenje budžete kako biste uvijek znali koliko još novaca imate na raspolaganju.

Moguće je odabrati više kategorija za svaki budžet.

DIJAGRAMI

Pratite svoje financije s različitim tipovima dijagrama: Prikažite i usporedite svoje troškove i prihode kako biste znali gdje trebate početi štedjeti.

KALENDAR

Pogledajte svoje prihode i troškove dan za dan.

Uvijek budite svjesni gdje ste i kada potrošili određenu svotu novaca.

Također možete vidjeti zakazane troškove za dane koji slijede.

SAŽETAK

Ovo je vrlo koristan odjeljak u kojem možete pogledati sažet svog toka novca u zadnjem periodu.

OSTALO

- Sinkronizirajte do pet uređaja.
- Izvezite svoje podatke u PDF, CSV ili XLS (Excel) formatu.
- Upravljaljajte debitima i kreditima.
- Obojite stranice po želji: za svaku stranicu možete odabrati boju po želji.
- Automatsko rezervno spremanje na memoriji uređaja i Dropbox-u kako bi se izbjegao gubitak podataka
- Zaštitite svoje podatke lozinkom, bez tračenja vremena: Ako odaberete, možete kreirati nove transakcije bez unošenja lozinke.

3.2. Bankovne aplikacije mobilnog bankarstva

Bankovne aplikacije za pametne telefone danas su najpopularnija usluga mobilnog bankarstva. Za korištenje zahtjevaju pametni telefon i odgovarajuću aplikaciju instaliranu na mobitelu. Vrsta aplikacije ovisi o banci u kojoj je korisnik klijent.

Usluge mobilnog bankarstva su sljedeće:

I. Pružanje informacija o računu (stanje računa, raspoloživi iznosi, stanje izvršenih i budućih naloga, dugovima, minusima...), kreditima, štednjama; ali i o općenitim podacima o pružatelju usluga (banka), kamatnim stopama, valutnim tečajevima, assortimanu bankarskih proizvoda i usluga i mnoge druge.

2. Obavještavanje korisnika o određenim prethodno navedenim informacijama putem SMSa ili notifikacija na pametnim telefonima. Korisnik ima mogućnost personalizacije istih.

3. Plaćanje računa je uz digitalni novčanik jedna od najefikasnijih usluga m-bankarstva. Ova usluga omogućava plaćanje računa bez odlaska u poslovnici banke i uz znatno jeftinije naknade.

4. Slanje ili primanje novca na račun u samo nekoliko klikova. KEKS Pay aplikacija Erste banke danas je vrlo popularna, a omogućuje slanje i primanje novca na temelju upisanog željenog iznosa i odgovarajućeg bankovnog računa.

Jednostavna je i praktična jer zahtjeva upisivanje samo dva navedena podatka, dok ostale aplikacije zahtjevaju više podataka poput modela plaćanja, imena i prezimena, adrese i slično.

TEMA III:

STANOVANJE

Sigurno i stabilno kućanstvo važan je čimbenik u životima mlađih koji su napustili sustav alternativne skrbi.

Siguran topli dom osigurava osnovnu ljudsku potrebu za sigurnošću bez koje ne možemo zadovoljiti niti ostale psihološke potrebe.

Potraga za domom složen je, a ponekad težak i frustrirajući proces. U priručniku iznosimo na što je potrebno pripaziti prilikom traženja smještaja i gdje ga tražiti.

Problem stanovanja nakon izlaska iz alternativne skrbi mora biti dio individualnog plana skrbi, odnosno plana izlaska iz skrbi koji bi svako dijete i mlada osoba smještena u domu ili udomiteljskoj obitelji morala imatiniti jednoj mlađoj osobi ne smije biti prekinut smještaj u alternativnoj skrbi, a da u prethodnom periodu kroz individualni plan izlaska iz skrbi u timskom radu nadležnog socijalnog radnika/ce, odgajatelja ili udomitelja te drugih relevantnih sudionika nije predviđeno gdje će ona živjeti nakon izlaska, a u dogовору i uz suglasnost mlađe osobe.

07

KORACI KOJE TREBA PODUZETI ZAJEDNO S MLADOM OSOBOM ZA OSIGURAVANJE SMJEŠTAJA NAKON IZLASKA IZ SKRBI

Pobrinite se da odabrani stan bude u skladu s potrebama mlade osobe, kao i s njenim mogućnostima. Dozvolite im pravo na sudjelovanje u odabiru o lokaciji, dijeljenju stana, odvojena soba i sl.

Pobrinite se da je stan održavan, opremljen i siguran za život.

Provjerite je li lokacija stana prikladna za odlazak mlade osobe na posao/fakultet itd.

Provjerite može li si mlada osoba plaćati stan i račune za život u tom stanu. Važno je pritom provjeriti obračune zadnjih računa i sl.

Oplemenite mladu osobu prije njenog izlaska iz skrbi vještinama upravljanja osobnim budžetom i financijskom pismošću

VJEŽBA 1:**STANOVAGA:**

Sveobuhvatno sagledavanje onoga što mi je važno pri odabiru mesta za stanovanje

CILJ: poticati participaciju mladih kroz jačanje kritičkog promišljanja prilikom odabira smještaja.

ŠTO VAM JE POTREBNO: olovka i radni list

Vrijeme trajanja: 40 min

ŠTO ČINITI:

Facilitator/facilitatorica predstavlja temu važnosti promišljenog i pomnog traženja stana prije izlaska iz sustava skrbi. Nakon što se uvede u područje stanovanja, važno je naglasiti da svaki kriterij odabira stana ima svoje prednosti i nedostatke

- život samostalno ili život s cimerima
- život u centru grada ili život na perifernim dijelovima grada
- dijeliti sobu ili imati svoju sobu
- dijeljenje troškova za hranu ili samostalni troškovi za hranu

Ukoliko radite s većom grupom korisnika, možete ih podijeliti u parove ili u grupe te svakoj grupi ili paru zadati različite kriterije

Nakon što sve grupe iznjedre ideje, voditelj ih poziva na predstavljanje napisanog. Također, otvara se prostor da ostale grupe nadodaju svoja opažanja ukoliko misle da ih je potrebno nadodati.

Za ovu vježbu koristite radne listove koji se nalaze na sljedećoj stranici pod nazivom Radni list Stanovaga.

VJEŽBA 2:**ISTINA ILI LAŽ**

Ova vježba odnosi se na praktične savjete i važne informacije koje bi osoba trebala imati kada traži stan.

Zadatak je odrediti je li navod istinit ili lažan te

CILJ: provjeriti informiranost o tome što i koliko mlade osobe znaju o važnim elementima prilikom traženja stana.

ŠTO VAM JE POTREBNO: olovka i radni list

Vrijeme trajanja: 20 min

Na radni listić unesi sve pozitivno i dobro (+) i sve negativno i loše (-) čega se možeš sjetiti u zadanim području. Dobro promislite i zapisujte svoje ideje.

ISTINA ILI LAŽ

ZAOKRUŽI ISTINA UKOLIKO NAVOD SMATRAŠ TOČNIM ILI LAŽ UKOLIKO GA SMATRAŠ NETOČNIM

Pričuvu zgrade uvijek plaća najmoprimac/podstanar (osoba koja je unajmila stan):

ISTINA

LAŽ

Uobičajeno je da vlasnik stana traži polog u iznosu cijele stanarine (odnosno da mu u prvom mjesecu dam dupli iznos najamnine):

ISTINA

LAŽ

Kada useljavam u stan dobro je fotografirati stanje namještaja i prostorija te na taj način zabilježiti sva postojeća oštećenja:

ISTINA

LAŽ

Ako potpišem ugovor o najmu stana kojeg sklopim s poslodavcem, zapravo sam zaštićeniji/zaštićenija:

ISTINA

LAŽ

Popravke u stanu (npr. održavanje klima-uređaja, bojlera, ...) plaća najmoprimac/podstanar:

ISTINA

LAŽ

TEMA IV:

OBRAZOVANJE

Pomaganje mladoj osobi koja izlazi iz skrbi da razvije viziju svoje budućnosti i sastavljanje realnog plana motivirajući je faktor za ostvarenje ciljeva.

Imati odgovarajući posao ili pohađati fakultet može također potiču razvoj identiteta, otpornosti i samopoštovanja.

Istraživanje mogućnosti obrazovanja s njima te njihovo usmjeravanje u donošenju informiranih izbora u tim aspektima, ključni je doprinos prilikom izlaska iz skrbi.

Djeca i mladi koji odrastaju iz skrbi „obrazovanju pristupaju iz nepovoljnog položaja“ (Cameron i Maginn, 2011) što uvjetuje slabija školska postignuća tijekom cijelog obrazovnog puta. Posljedično, izbor konkurentnijih obrazovnih profila kao i doseg u obrazovanju (upis na fakultet) spriječen je ovim ranijim neodgovarajućim postignućima.

Djeca i mladi iz alternativne skrbi često upisuju srednjoškolske obrazovne programe koji nisu u skladu niti s njihovim interesima i objektivnim potencijalima niti s tražnjom i perspektivama na tržištu rada što doprinosi njihovoj težoj zapošljivosti te nesigurnosti rada.

Kompetencije koje mlađi iz alternativne skrbi steknu kroz obrazovanje i naukovanje posebno u strukovnim obrazovnim profilima, nisu dosta niti odgovarajuće za zapošljavanje na kvalitetnijim i bolje plaćenim poslovima što ove mlađe kontinuirano stavlja u rizik od siromaštva i socijalne isključenosti.

07

MOJE OBRAZOVANJE

Što sam sve naučio/la do sada?

FORMALNO OBRAZOVANJE

NEFORMALNO OBRAZOVANJE

INFORMALNO OBRAZOVANJE

Što još želim naučiti:

FORMALNO OBRAZOVANJE

NEFORMALNO OBRAZOVANJE

INFORMALNO OBRAZOVANJE

TKO PODRŽAVA MOJE UČENJE?

Sudjelovati u nekoj edukaciji zna biti teško. Ponekad nam dođe da odustanemo, a ponekad i izgubimo vjeru u sebe i pomislimo da mi to ne možemo. Ponekad nam se jednostavno ne da. I baš u tim trenucima važno je imati neku osobu koja će navijati za nas, koja će znati što u takvim trenucima treba reći i kako nas podržati.

Prisjeti se osoba koje su ti na neki način bile podrška u procesu edukacije.

Tko je to bio?

Koje su karakteristike tih osoba (njihove osobine)?

Na koji način su te one podržavale? Što su činile?

Što bi još te osobe mogle raditi, a da tebi to bude vid odrške?

Što nikako ne bi želio da te osobe kažu ili naprave?

TEMA V:

ZDRAVLJE

Puno smo se puta suočili s konceptom zdravlja. Zdravljem kao pojmom smatramo jednostavnim i kao da ga razumijemo. Puno bi ljudi reklo da u potpunosti razumiju i mogu objasniti što znači biti zdrav -zdrav je čovjek koji puno vježba, zdravo se hrani, vjerojatno je mlad i sretan.

A što je s osobama koje svakodnevno puše, a trče maratone? Ili sa ljudima kojih se zdravo hrane i punc spavaju, ali se teško nose sa stresnim situacijama i promjenama u životu?

Najpoznatija definicija zdravlja je ona Svjetske Zdravstvene Organizacije (SZO) koja zdravje opisuje kao "psihičko, fizičko i socijalno blagostanje, a ne samo puka odsutnost bolesti ili slabosti."

Napuštanje ustanova skrbi stresan je događaj u životu mlađe osobe, a kao takav utječe i na ovo područje. Stoga je iznimno važno mladu osobu pripremiti i podržati ju u primanju usluga na području zaštite zdravlja.

Uloga stručnjaka u ovom procesu najviše se očituje u osnaživanju mlađe osobe i naglašavanju važnosti brige o sebi. Ohrabrujte ih i osnažite u stvaranju i održavanju pozitivnih vršnjačkih i ostalih odnosa.

VJEŽBA 1:**ZDRAVLJE JE...**

CILJ: osvijestiti mlade o različitim područjima zdravlja te važnosti svakog područja

ŠTO VAM JE POTREBNO:
flipchart/plakat/ploča, markeri

Vrijeme trajanja: 20 min

ŠTO ČINITI: Facilitator/facilitatorica daje uvod u temu i pita sudionice i sudionike da razmisle i odgovore na pitanje:

Koje vam se asocijacije javljaju na pojam - ZDRAVLJE?

Koje vrste ZDRAVLJA postoje?

Kako biste definirali pojam ZDRAVLJA?

Voditelj/ica na temelju iznesenih navoda daje svoje komentare i zaključke, a sve povezuje definicijom zdravlja - "psihičko, fizičko i socijalno blagostanje, a ne samo puka odsutnost bolesti ili slabosti."

Iako nam je pojam zdravlja blizak, često se s njim susrećemo, ipak je iznimno slojevit, kompleksan, a stoga mu je važno i posvetiti puno vremena.

VJEŽBA 2:**MOJ ZDRAVSTVENI PROFIL**

CILJ: otkriti na kojem području zdravlja je potrebna podrška i raditi, a na kojem području zdravlja je potrebno dobro stanje održavati

ŠTO VAM JE POTREBNO: radni listić i olovka

Vrijeme trajanja: 30 min

ŠTO ČINITI: Voditelj/ica prije podjele radnog listića objasni zadatak. Mlada osoba zaokružuje one navode koje se odnose na nju/njega. Naglasite kako je važno biti oprezan prilikom ispunjavanja listića te da broj četiri (4) označava najvišu vrijednost, a jedan (1) najnižu.

.

Slijedi niz pitanja o tebi u različitim područjima tvog zdravlja. Tvoj je zadatak iskreno odgovoriti na pitanja, a odgovore ne moraš podijeliti s drugim članovima grupe.

EMOCIONALNI PROFIL

1. Osjećam se dobro s tim tko sam i kakva sam osoba.

2. Osjećam se bezvoljno, depresivno.

3. Osjećam se nervozno, uznemireno ili napeto.

TJELESNI PROFIL

4. Redovito se bavim tjelovježbom (trčanje, vožnja bicikla)

Gotovo svakodnevno

3-4 puta tjedno

1-2 puta tjedno

gotovo nikada

4

3

2

1

5. Moji dnevni obroci uključuju sve navedene stvari: voće, povrće, kruh od integralnog brašna, meso, mlijeko ili sir

Uvijek

većinom

povremeno

nikada

4

3

2

1

6. Pušim cigarete.

Svakodnevno

više puta tjedno

rijetko, kad sam
u društvu

nikada

1

2

3

4

DRUŠTVENI PROFIL

7. Svoje osjećaje i misli mogu podijeliti s drugima

lako

kako kada

teško

uopće ne mogu

4

3

2

1

8. Ulažem vrijeme i energiju u stvaranje i održavanje prijateljstava.

Uvijek

često

ponekad

gotovo nikada

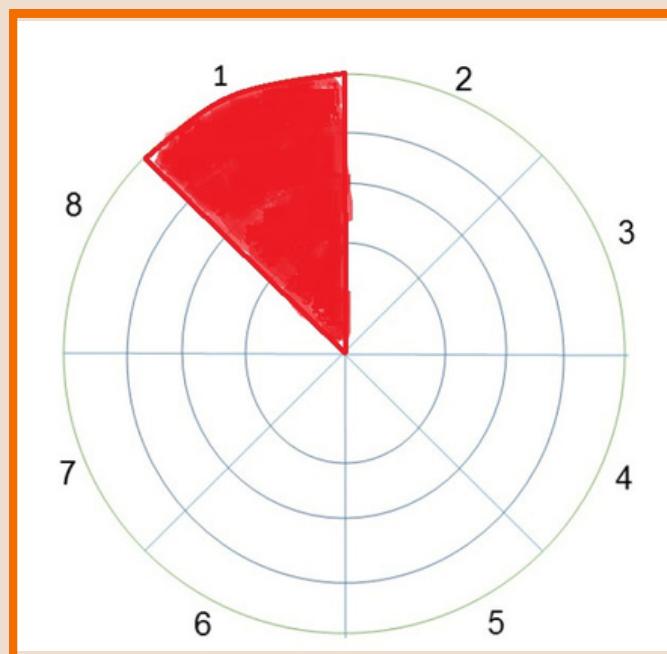
4

3

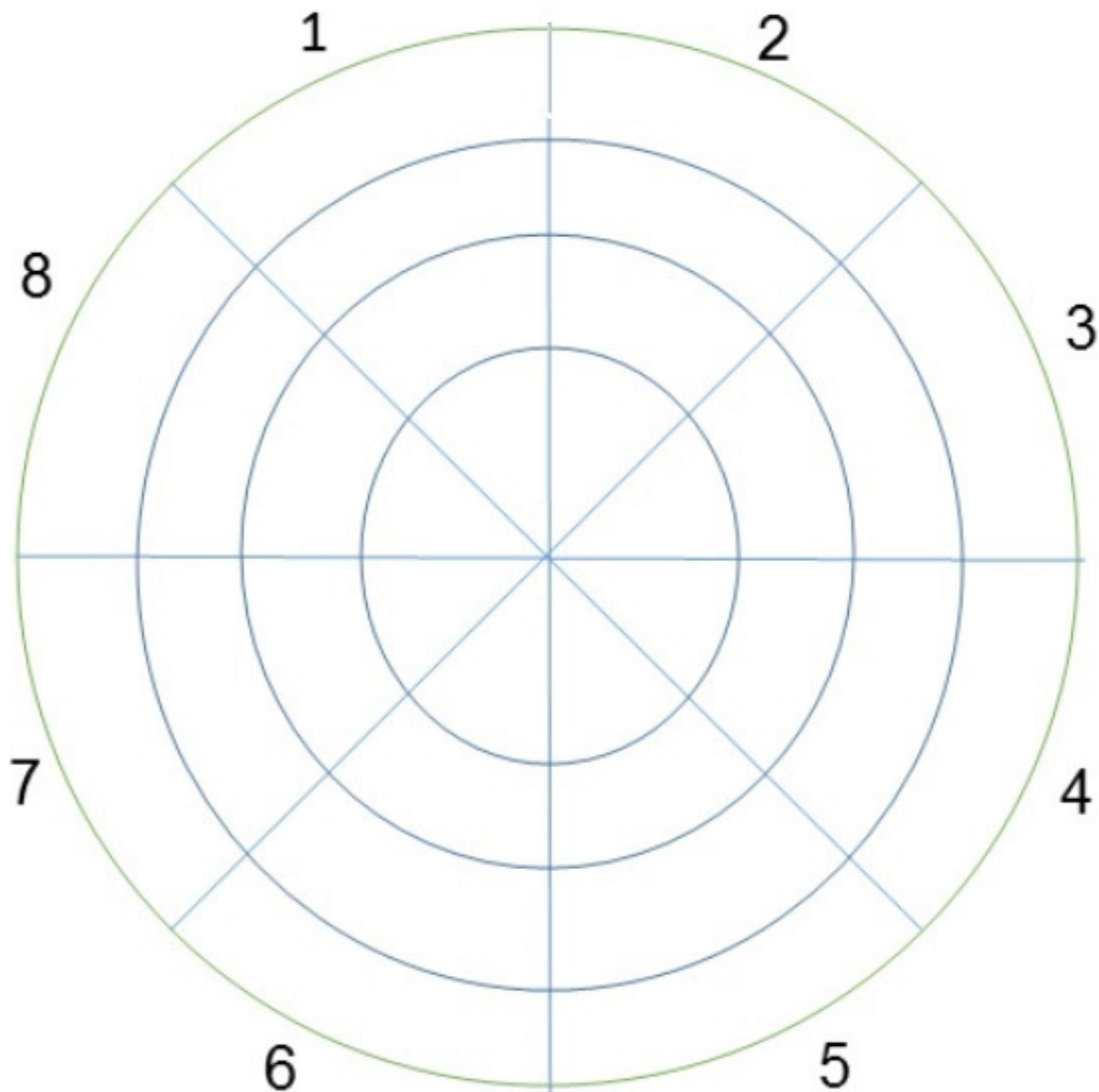
2

1

Super ti ide! Sada slijedi drugi dio zadatka...Koristeći svoje odgovore ispuni dijagram koji pokazuje tvoje zdravlje. Oboji onoliko svakog stupca koliko odgovara broju bodova za pojedini odgovor (Ako je tvoj odgovor na prvo pitanje 4 onda ćeš obojiti cijeli stupac pitanja br.1.)

07

TEMA VI:

Socijalna mreža i sustav podrške

Pozitivni obiteljski, prijateljski i drugi odnosi u životima mladih koji napuštaju sustav skrbi od neizmjerne je važnosti i ključan čimbenik u prevenciji socijalne isključenosti, a posredno i beskućništva. Dio se mladih, radi različitih razloga i u različitim okolnostima, u nekom trenutku vraćaju i u obiteljske domove. Primorani su u tim trenutcima suočavati se s problemima i izazovima koji im mogu poremetiti iskustvo i vrijednosti stečene tijekom boravka u skrbi.

Potreba za pripadanjem i ljubavlju jedna je od osnovnih psiholoških potreba svake osobe, stoga idealiziranje obiteljskih odnosa nije rijetkost. Imajte na umu da o odnosima učimo u najranjivoj dobi, od malena.

Važno je mlade osobe prije napuštanja sustava skrbi priučiti i upoznati s konceptom zdravih odnosa, važnosti uspostavljanja i održavanja odnosa, vještinom kritičkog promišljanja u odnosima te vještine i umijeća postavljanja vlastite granice i poštivanja tuđih granica u odnosima.

Također, kroz okvir ove teme, mladoj osobi nužno je pružiti informaciju o tome kome se sve može javiti u slučaju da mu/joj je potrebna stručna podrška

VJEŽBA 1:

ODNOSI OKO MENE I U MENI

Znate li zaista što su to odnosi?

CILJ: definirati pojam i važnost odnosa, prepoznati kakvim je mlada osoba odnosima, koji su joj ljudi važni i zašto.

ŠTO VAM JE POTREBNO: papir s pitanjima

Vrijeme trajanja: 15 min

ŠTO ČINITI: Facilitator/facilitatorica daje uvod u temu i usmeno pita sudionice sudionike da razmisle i odgovore na pitanja:

Što je za vas odnos?

Kakve vrste odnosa poznajete?

Nabrojite neke odnose koji su vama važni?

Možemo li staviti različite vrste odnosa u neke kategorije?

Koje bi to kategorije bile?

Lekcije o odnosima učimo u najranjivijoj dobi u kojoj ne možemo birati svoje odnose, ali smo u potpunosti ovisni o njima kako bismo preživjeli. Odnos nemamo samo s drugima, već i sa sobom – brigom o sebi, brinemo i o svojim odnosima, a kad radimo na svojim odnosima, radimo i na sebi.

VJEŽBA 2:

MOJA MREŽA ODNOSA

Osvijesti svoje odnose...

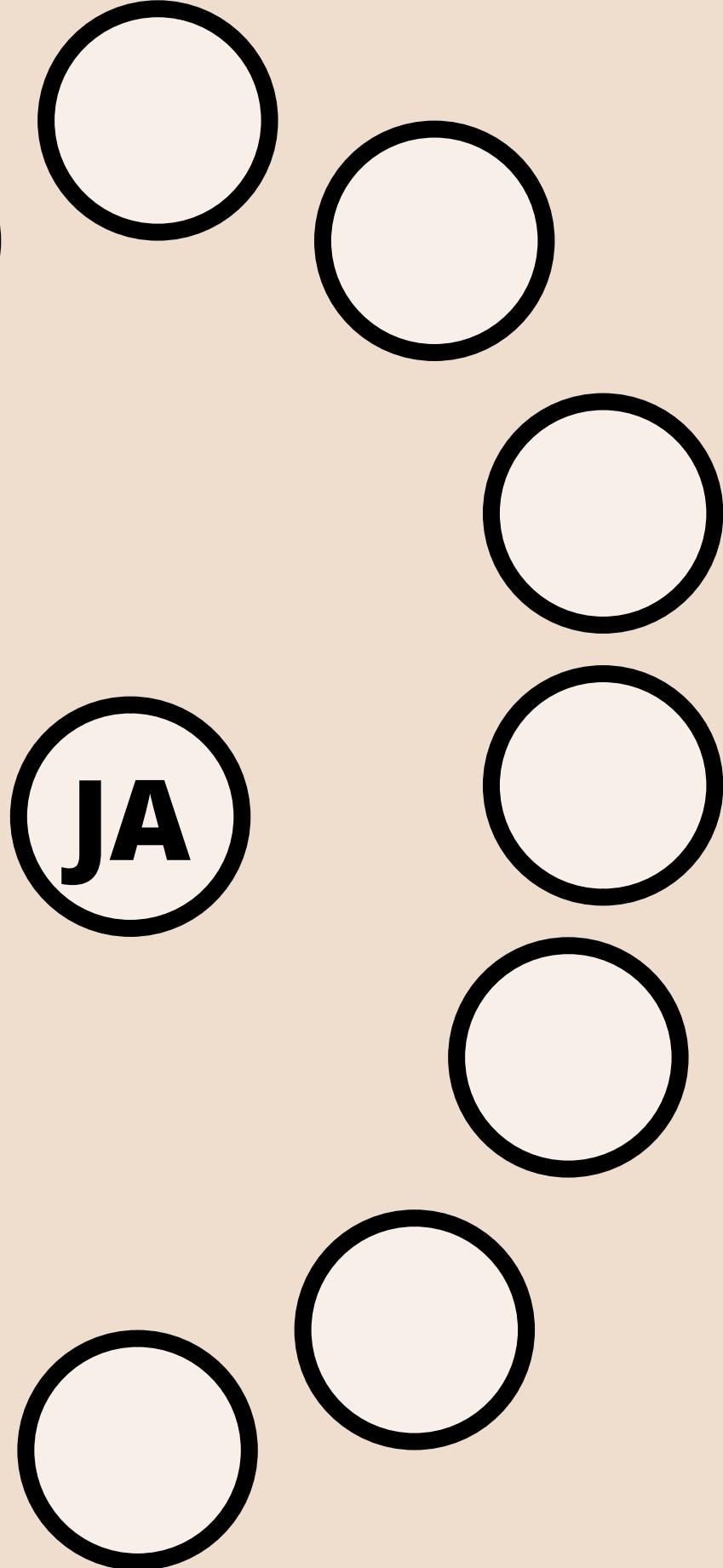
CILJ: prepoznati značajne druge u vlastitom životu te definirati jesu li to osobe na koje se mlada osoba po izlazu iz skrbi može osloniti.

ŠTO VAM JE POTREBNO: radni list ili prazan list papira, olovka

Vrijeme trajanja: 60 min

ŠTO ČINITI: Voditelj/ica aktivnosti uvodno objasni kako niti jedna osoba na svijetu nije otok i kao takva ne može samostalno funkcioniрати. Sudionicima se daje uputa da dobro promisle tko su sve ljudi iz njihova života, a koje na neki način imaju važnu ulogu u njihovu životu. Ponudite i primjere: roditelji, braća, sestre, trener, psihoterapeut, profesori, odgajatelji i sl.

Drugi je dio zadatka definirati odnose koristeći upute koje se nalaze na radnom listu.

DEBELA CRTA - osobe s kojima imaš snažnu, pozitivnu vezu

ISPREKIDANA CRTA – označi ljude s kojima imaš labavu vezu, ne znaš hoćete li održati odnos

VALOVITA CRTA – označi ljude s kojima imaš negativnu, kaotičnu, stresnu vezu– može biti i jaka, ali negativnog utjecaja, loše utječe na tebe

ZAOKRUŽITI – s kim mogu podijeliti probleme, popričati o svemu, plakati na ramenu, dobiti utjehu

\$– netko tko mi može pomoći oko financija

😊 ILI NEKU OZNAKU KOJU ŽELITE – s kim se mogu družiti, izaći u kino, šetnju, na nogomet...

ZZZ – netko kod koga mogu prespavati kad nemam gdje

TEMA VII:

Slobodno vrijeme i uključenost u zajednicu

Ključ prevencije beskućništva mladih osoba s iskustvom odrastanja u alternativnoj skrbi je u zagovaranju i omogućavanju usluga prije, tijekom, ali i nakon izlaska. U tom kontekstu, naglašavamo važnost međudjelovanja i suradnje različitih institucija, neprofitnih organizacija i jedinica lokalne samouprave.

Kroz model suradnje važno je s mladom osobom definirati njegove/njene potrebe, želje, vrijednosti kako bi se osmislio plan uključenosti kroz aktivnosti provođenja slobodnog vremena.

U životima mladih osoba, slobodno vrijeme obuhvaća veliki vremenski okvir koji se potencijalno može iskoristiti na pozitivan način, kroz zadovoljavanje vlastitih potreba.

Ono što je potrebno je, ne samo omogućiti aktivnosti slobodnog vremena tijekom skrbi, već pomoći mladim osobama osvestiti ljekovitost i blagodati prilikom kvalitetnog provođenja slobodnog vremena.

VJEŽBA 1:

SLOBODNO VRIJEME

Kako doživljavam pojam slobodnog vremena i što radim sa svojim slobodnim vremenom...

CILJ: osvijestiti koncept i važnost područja slobodnog vremena

ŠTO VAM JE POTREBNO: -

Vrijeme trajanja: 20 min

ŠTO ČINITI:

Facilitator/facilitatorica predstavlja temu provođenja slobodnog vremena. Sljedećim pitanjima potiče raspravu.

Koje vam asocijacije padaju na pojam slobodnog vremena?

Što sve radimo u slobodno vrijeme?

Kako će moje slobodno vrijeme izgledati kada izđem iz ustanove?

VJEŽBA 2:

SLOBODNO VRIJEME I POTREBE

CILJ: osvijestiti kako kroz aktivnosti slobodnog vremena utječemo i djelujemo na različita područja života.

ŠTO VAM JE POTREBNO: papir i olovka

Vrijeme trajanja: 50 min

ŠTO ČINITI:

Voditelj/ica u uvodnom dijelu predstavi vrste Glasserovih potreba:

1. fiziološke potrebe, tj. potreba za preživljavanjem - hrana, voda, sunce, zrak, ...

2. potreba za ljubavlju i pripadanjem - druženje s prijateljima, povezivanje s članovima obitelji, partnerima, ...

3. potreba za moći i (samo)poštovanjem - uspjeh, postignuća, pobjeda na natjecanjima i sl.

4. potreba za slobodom (neovisnosti) - stvaralaštvo, kreativnost

5. potreba za zabavom (stvaralaštvom) - učenje, smijanje

Zadatak je promotriti koje različite potrebe možemo zadovoljiti kroz određene aktivnosti slobodnog vremena koje su izlistane na popisu u prilogu, a onda znakom (+) označite ako je ova aktivnost ukupno pozitivno djeluje na pojedinca, a znakom (-) ako aktivnost na pojedinca djeluje ukupno negativna.

Ono što je važno spomenuti je da osobe ponekad vlastite potrebe zadovoljavaju na način koji dugoročno nije dobar za njih. Na popisu se nalazi velik broj drugih primjera kojima se mogu zadovoljiti iste potrebe.

Ispred tebe se nalazi popis aktivnosti provođenja slobodnog vremena. Tvoj je zadatak odrediti koje sve potrebe možemo zadovoljiti kroz navedenu aktivnost (može ih biti više), te odredi je li aktivnost (+) dugoročno pozitivna za osobu ili (-) dugoročno negativna za osobu.

AKTIVNOSTI SLOBODNOG VREMENA:	POTREBE	+/-
BICIKLIRANJE		
VOLONTIRANJE		
PLANINARENJE		
VOLONTIRANJE		
IZLAZAK S PRIJATELJIMA		
OPIJANJE		
ODLAZAK U KINO		
PLESANJE		
UČESTALO KOCKANJE		
SLUŠANJE GLAZBE		
"BINGEANJE" SERIJA		
SITNIJE KRAĐE		
ODLAZAK U TERETANU		
DROGIRANJE		
ODLAZAK U TERETANU		
DROGIRANJE		
SPAVANJE DOMA		

TEMA VIII:

Osobni razvoj

Svi ljudi, baš kao i djeca i mladi iz alternativne skrbi, nemaju baš puno kontrole nad određenim čimbenicima odrastanja i razvoja. Primjerice, nismo mogli birati u kojoj ćemo zemlji ili gradu biti rođeni, u kakvoj obitelji, kakvog socioekonomskog statusa. Ipak, iako se čini da nad puno čimbenika nemamo utjecaja, osoba može birati način na koji odgovara na svoje okruženje. Osobni razvoj govori o tome na koji se način nosimo sa zadanim izazovima i preprekama kroz svjesno i planirano djelovanje.

Kako bismo osobama koje napuštaju alternativnu skrb pružile podršku u tom procesu, potrebno je raditi na područjima osobnog razvoja te im približiti važnost ovog cjeloživotnog procesa.

U nastavku slijede koraci koje pružatelji usluge skrbi i svi važni dionici trebaju slijediti.

1. Pomozite mladoj osobi u razvoju njenih ili njegovih osobnih interesa
2. Budite podrška mladoj osobi u prepoznavanju i razvoju osobnih interesa
3. Dajte informaciju mladoj osobi o važnosti gradnje i održavanja odnosa, postavljanja granica u odnosima, donošenju odluka

4. Upoznajte mladu osobu s mogućnostima korištenja resursa u zajednici i lokalnoj sredini - upoznajte ju s čitanjem knjiga, planinarenjem, kampiranjem, filmovima
5. Pobrinite se da mlada osoba ima dovoljno sredstava kako bi uspostavila odnos s vršnjacima te razvila pozitivnu socijalnu mrežu
6. Umanjite mogućnost socijalne isključenosti na način da mladoj osobi omogućite besplatne ili snižene cijene članarina u sportskim klubovima, karte za javni prijevoz i sl.

VJEŽBA 1:

SLIKA O SEBI - ŠTO JE TO?

Upoznajem se sa slikom o sebi...

CILJ: prepoznati i definirati pojam slike o sebi

ŠTO VAM JE POTREBNO:flipchart/ploča, markeri

Vrijeme trajanja: 20 min

ŠTO ČINITI: Facilitator/facilitatorica daje uvod u temu i pita sudionice i sudionike da razmisle i odgovore na pitanje:

Što je to SLIKA O SEBI?

Nakon što sudionice obrazlože i iznesu svoje promišljanje voditelj na temelju prikupljenih odgovora tvore definiciju i iznose kako je slika o sebi skup vjerovanja koja osoba ima o sebi, o svom funkcioniranju u životu na različitim područjima. O sebi možemo promišljati iz različitih kutova naših životnih područja.

Voditelji za svaku kategoriju navode par primjera:

- generalno ja (općenita percepcija sebe kao osobe)
- tjelesno ja (slika o svome tijelu)
- akademsko/poslovno ja (slika vlastitih sposobnosti u kontekstu obrazovanja, formalnog i neformalnog učenja i posla)
- filozofsko ja (slika vlastitih vjerovanja i vrijednosti)

- socijalno ja (slika odnosa s drugim ljudima)
- emocionalno ja (viđenje vlastitih emocija, potreba i motiva)
- komunikacijsko ja (viđenje vlastite komunikacije s drugima)
- romantično ja (procjena sebe kao poželjnog partnera za intimne veze)
- seksualno ja (percepcija vlastite seksualnosti)
- virtualno ja (procjena sebe na društvenim mrežama tj. u virtualnom okruženju)

Nakon definiranja slike o sebi pitajte:

Mislite li da je pojam slike o sebi promjenjiv ili nepromjenjiv?

O čemu ovisi naša slika o sebi?

Što sve utječe na pojam slike o sebi?

Važno je sudionici navedu to da je slika o sebi dinamična pojava koja se razvija kroz život, ovisno o iskustvima, područjima u kojima pojedinac djeluje te na nju značajno utječu i mišljenja drugih poput roditelja/skrbnika, vršnjaka, razrednih kolega, učitelja, trenera, mentora ili drugih važnih osoba iz socijalnog okruženja.

VJEŽBA 2:

DIO MENE

Ovo sam sve ja...

CILJ: osvijestiti vlastite snage i potencijale, ali i mane

ŠTO VAM JE POTREBNO: radni list, olovka

Vrijeme trajanja: 40 min

ŠTO ČINITI: Voditelj/ica sudionicima podijeli unaprijed pripremljene radne listove te je zadatak pročitati i zatim odgovoriti na zadana područja koja se nalaze na rubovima kružnica. Po završetku samostalnog rada, sa sudionicama se potiče zajednička rasprava, vodeći se pitanjima poput:

Kakvo vam je bilo ispunjavanja ovog listića?

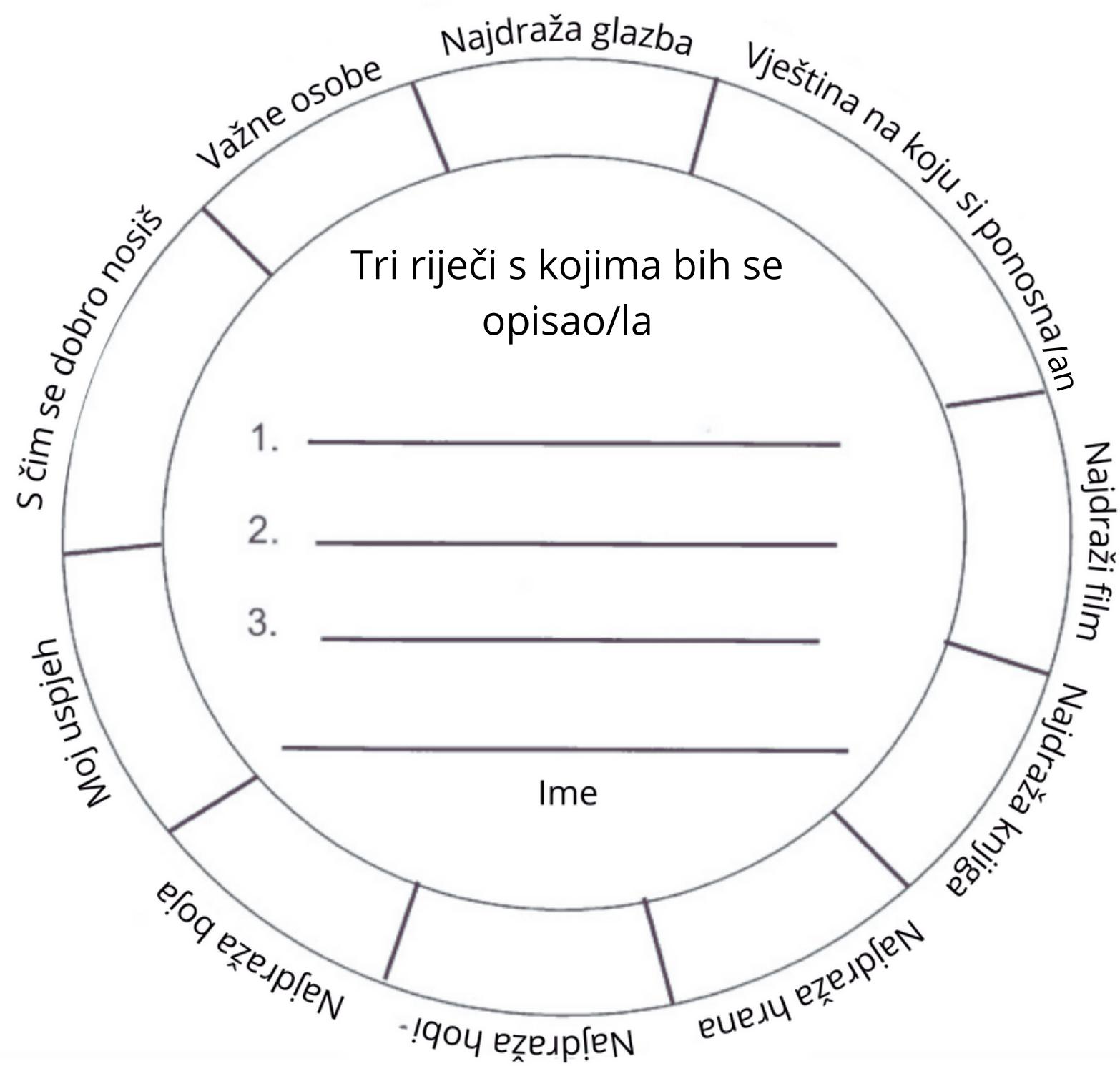
Je li bilo teško? Lagano?

Jeste li na sva pitanja podjednako brzo znale odgovoriti?

Kako ste se osjećali prilikom ispunjavanja radnog listića?

Potaknuti sudionike da iznesu barem po jedan primjer odgovora koji su dali, čitajući u krug područja.

Kako bismo ostvarili svoje potencijale, važno je ponajprije osvijestiti koje su to naše snage. Osvrnuti se na ono u čemu smo vješti. Ništa manje nisu važne one informacije o tome što nam ne ide, u čemu baš i nismo toliko dobri. To nam pomaže u tome da planiramo i postavljamo ciljeve u skladu s našim mogućnostima. Naš je um programiran tako da predviđa neuspjeh bez obzira na situaciju, stoga je važno prisjetiti se onoga što nam ide.

Umjesto zaključka

Prije svega, zahvalili bismo svim stručnjacima koji su dali doprinos u provedbi istraživanja za potrebe ovog priručnika. Nadamo se da će Vam ovaj priručnik poslužiti kako biste oplemenili svoje teorijsko i praktično znanje u Vašem radu s mladima iz alternativne skrbi.

Rezultati našeg istraživanja su pokazali kako nedostatna podrška u prostoru javnih politika, manjak kadrovskog resursa u ovom području, te nedovoljna educiranost u pristupu mladih iz alternativne skrbi stvaraju stručnjacima najveći izazov i prepreku u radu. Ovim priručnikom smo htjeli osigurati praktične alate stručnjacima u njihovom radu s mladima iz skrbi. No, svjesni smo kako je potrebno ulagati daljnje napore u osiguravanje ujednačenog sustava izvaninstitucionalne potpore prevenciji socijalne isključenosti mladih iz alternativne skrbi na području RH. Stoga ovim putem pozivamo stručnjake na intenzivniju suradnju da zajedničkim snagama osiguramo našim mladima bolju budućnost.

U nastavku priručnika vam ostavljamo naše kontakte za vas stručnjake, ali i za mlade osobe iz skrbi.

Do idućeg čitanja, ali i suradnje, šaljemo lijep pozdrav.

Tim Centra za mlade iz alternativne skrbi

Centar za mlade iz alternativne skrbi

Kontakti

1 Za stručnjake

Ilica 5/Sveti Duh 55, 10 000 Zagreb
udruga.igra@udrugaigra.hr
www.udrugaigra.hr
Tel: +385 1 3704 537
Mob: +385 95 911 0089

2 za mlade iz skrbi

Centar za mlade iz alternativne skrbi

Sveti Duh 55, 10 000 Zagreb
info_czm@udrugaigra.hr
www.skokuzivot.hr
Mob: +385 95 522 3330
FB: Igrana Kontaktić
IG: Igramgram.za.mlade

Udruga „Igra“ za pružanje
rehabilitacijsko-edukacijske i
psiho-socio-pedagoške pomoći

SOCIJALNO
UKLJUČIVANJE

Literatura

1. Gajger, V. i Mlinarević, V. (2010). Slobodno vrijeme mladih – prostor kreativnog djelovanja. Međunarodna kolonija mladih Ernestinovo: 2003.-2008.: zbornik radova znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem / Martinčić, Julijo; Hackenberger, Dubravka - Osijek: *HAZU, Zavod za znanstveni i umjetnički rad*, 43-58.
2. Gilligan, R. (2007). Spare time Activities for Young People in Care: What Can They Contribute to Educational Progress? *Adoption & Fostering*, 31(1), 92-99.
 3. Glasser, W. (2020). *Teorija izbora*. Zagreb: Alinea.
4. Kusturin, S. i sur. (2015). *Katapult – za mlade koji su izašli ili se pripremaju za izlazak iz ustanova i udomiteljskih obitelji*. Preuzeto s: http://udrugaistra.hr/wp-content/uploads/2011/01/katapult_5-izadnje_web.pdf
5. Kusturin, S., Maglica, T., Makvić, K. i sur. (2011). *OkvirKO – priručnik za osnaživanje mladih u procesu izlaska iz alternativne skrbi*. Preuzeto s: <http://udrugaistra.hr/wp-content/uploads/2011/03/2-kako.pdf>
6. Kusturin, S., Zenko, A. i Šimić, A. (2011). *Smjernice za zadovoljavanje potreba mladih izašlih iz sustava skrbi*. Preuzeto s: <http://udrugaistra.hr/wp-content/uploads/2011/01/Smjernice-FINAL.pdf>
7. Okrugli stol „Obrazovanje mladih iz alternativne skrbi“ (2015). *CARE-A-NET – Zagovaračka mreža za mlade koji izlaze iz alternativne skrbi*. Preuzeto s: <https://childhub.org/sites/default/files/news/attachments/zakljucci-okruglog-stola-obrazovanje.pdf>
8. Puff, R. (2021). *The Path to Personal Growth. Psychology Today*. Preuzeto s: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/meditation-modern-life/202106/the-path-personal-growth>
9. Sladović Franc, B., Branica, V. i Urbanc, K. (2017). Izazovi studiranja mladih odraslih u alternativnoj skrbi u Hrvatskoj. *Ljetopis socijalnog rada* 2017., 24(3), 479-507.
10. SOS Children's Villages International and CELCIS, Centre for Excellence for Looked After Children in Scotland (2017). *Prepare for leaving care*. Preuzeto s: https://www.sos-childrensvillages.org/getmedia/6e5862c6-4a0e-4e05-a2ba-d476819029a6/practice_guidance_web_ENG.pdf